

**HZ. PEYGAMBER'İN
DÜŞÜNCE-DAVRANIŞ-KONUŞMA KODLARI
-NÜZUL SIRASINA GÖRE-**

Prof. Dr. Ali AKYÜZ¹

ABSTRACT

On the contrary of claims and fact, it's very easy to learn religion and doctrines that are put forward by Prophet Mohammad. Because it's possible to code contents of wide doctrine of Prophet Mohammad which are reflected to his words and behaviors by 114 words. So, everyone who speak with 500 – 600 words can understand these 114 words...

Hiz. Peygamber'in tebliğinin **ilkeleri, kapsamı ve muhtevası itibariyle**, Bir Allah inancı temelinde, işlenen her fiilin muhasebesinin yapılacağı hesap günü ve ahiret inancı duyarlılığıyla dinamizm kazanan düşünce ve inanç ekseninde, iyilik, doğruluk, dürüstlük, sabır, barış, zulme karşı tavır, suçun şahsiliği, insanın saygınlığı, yaşama hakkı, inanç hürriyeti, inançlarıyla var olma mücadelesini yücelten ahlaki erdemlerle çerçevelenmiş evrensel, açık, asgari müşterekleri olan, kültür birliği, ortak tarihi zemine dayalı, her halükârda müsamaha ve hoşgörüyeye, barışa dayanan, adaleti ön planda tutan; **üslubu itibariyle de**, insani erdemleri esas alan kaliteli, sürekli, kararlı aynı

¹. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

zamanda zorlu ve meşakkatli bir çabayı gerektiren, erdem mücadelesi ve değerler manzumesi idi. Bu değerlerin korunması, geliştirilip yaşatılması da, aksiyon ve mücadelenin özünü ve haklı referansını teşkil etmektedir.

Bir elçinin, önderin, liderin, toplumsal iyileşmeye katkıda bulunacak olan herkesin başvurduğu yegâne iletişim aracı dildir.

Vahyin ilk mesajı

- a) Dildeki etiğe, ikinci mesajı da
- b) Dildeki estetiğe vurgu yapmaktadır.

Hemen ardı sıra da davranışların etik ve estetiğine dikkat çekerek devam etmektedir;

Bir başka deyişle; vahyin ilk mesajı ESASI belirlerken, ikinci mesaj ÜSLUBU tespit etmektedir...

Hz. Peygamberin öğretisinde Dil ve Hayatın buluşma noktası dildeki ETİK ve ESTETİKtir. Yani Ahlakilik ve Güzellik...

Zaten varoluşun hikmeti de imtihana tabi tutulduğumuz iki şeyden biridir. Davranışlarımız ve Sözlerimiz, yani DİL...

Tebliğcinin en çok ihtiyaç duyacağı şey, tebliğ için başvuracağı en önemli araç şüphesiz dildir... Bu sebeple ilk vahiy YÜCE RABBİNİN ADIYLA OKU emriyle ETİĞE vurgu yaparken, fetret dönemi sonrası ikinci mesaj ESTETİĞE değinerek son derece yüksek bir hitap zarafetiyle dikkat çekmektedir.

Her iki mesaj da dile ve onun önemine vurgu yaparak makama uygun ve münasip bir estetik, nezaket, nağme ve ses uyumuyla bir sanat şaheseri gibi söze başlamaktadır...

Günlük hayatta yaklaşık 500-600 kelimeyle konuşan günümüz insanının bilgi ve kabiliyetine mukabil -Hz. Peygambere nispet edilen dini literatür; kitap ve sünnet verilerinin kelimeleri sayıldığında- 10.000 binlerce kelimeyle konuşan ve yazdıran Nebi a.s ın zeka, kabiliyet ve bilgi-birikimi hayret vericidir. Aynı ölçekte hayret verici olan bir başka mesele de “Biz Kur’anı öğrenilmesi kolay kıldık, hala düşünen yok mu?”;

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ (القمر: 17)

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ (القمر: 22)

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ (القمر: 32)

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ (القمر: 40)

“Andolsun, biz Kur’an’ı düşünüp öğüt almak için kolaylaştırdık. Var mı düşünüp öğüt alan?”

فَإِنَّمَا يَسِّرُنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا (مریم:97)

“Ey Muhammed! Biz, Allah'a karşı gelmekten sakınanları Kur'an ile müjdeleyesin, inat eden bir topluluğu da uyarasın diye, onu senin dilin ile (indirip) kolaylaştırdık.”

فَإِنَّمَا يَسِّرُنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا (مریم:97)

“(Ey Muhammed!) Biz Onu (Kur'an'ı) senin dilinle kolaylaştırdık ki, düşünüp öğüt alsınlar.”

ifadelerine uygun olarak, onun getirdiği dini ve öğretileri öğrenmenin iddia edilenin ve vakıanın aksine çok kolay olduğu... Zira Hz. Peygamberin bu engin öğretisinin; davranış ve sözlerine yansıyan kelimeleri 100 küsur kelimeyle kodlamak mümkündür. Bunun anlamı şudur; günlük dilde 500-600 kelimeyle konuşan herkes bu 100 küsur kelimeyi pek ala çok öğrenir... Bazen bir çocuk bile bu kadar kelime dağarcığına sahip olabilir... Öyleyse bu kelimeleri belledikten sonra kişinin Hz. Peygamberin öğretisini zihni melekelerine naksetmesi ve onun gibi olması, onu örneklemesi ve bütün sistemi kavraması mümkündür... Bunun bir sistematik dâhilinde insanımıza öğretilmesi gerekmektedir...

Herkesin ve her şeyin hukukuna riayeti sağlamanın yolu, ifade edilen erdemli insanı yetiştirmekten ve bu insanın aşağıda ifade edilen planlamayı yapmasından geçmektedir;

1. Zamanı Planlamak

2. Mekânı Planlamak

3.Zamanı Ve Mekânı Paylaşanlarla İlişkileri Planlamak/ Hz. Peygamber'in Örnekliğinde Bir Etik Ve Estetiğe Dayandırmak Suretiyle İlkeli Yaşamak.

Bu projenin detayları vahyin ilk mesajında saklıdır;

İlk mesaj Alak süresi ilk 5 ayeti,

إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) إِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (5)

“Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı “alak”dan yarattı.

Oku! Senin Rabbin en cömert olandır.

O, kalemle yazmayı öğretendir, insana bilmediğini öğretendir. Alak, 1-5.”

İkinci mesaj Müddessir süresi ilk 5+2=7 ayeti,

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ (1) فَمَ فَاذْرُ (2) وَرَبِّكَ فَكْبِّرُ (3) وَتَيَّابِكَ فَطَهِّرُ (4) وَالرُّجْزَ فَاهْجُرُ (5) وَلَا تَمُنْ بِتَسْتَكْبِرُ (6) وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرُ (7)

“Ey örtünüp bürünen/Peygamber!

Kalk da uyar.

Rabbini yücelt.

Nefsini arındır.

Şirkten uzak dur.

İyiliği, daha fazlasını bekleyerek (bir kazanç elde etmek için) yapma.

Rabbinin rızasına ermek için sabret. Müddessir, 1-7”

İlk mesaj değerlerin **merkezini** belirlerken,

İkinci mesaj eksenini, **yörüngeyi** belirlemektedir.

Her iki ameliyenin erdemli zirve noktası olarak Hz. Peygamberin nübüvvet ve hayat yolculuğundaki yürüyüşten mülhem; zorlukların nirengi noktası Mirac sonrası Mekkedden Medineye Hicret esnasında vahyedilen şu ayetle ifade edilmektedir;

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ
كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ ثُمَّ أَمَرَ بِالْهَجْرَةِ فَنَزَلَتْ عَلَيْهِ
{وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ صِدْقٍ وَأَجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا}
قَالَ أَبُو عِيْسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

- ...ve şöyle niyaz et!;
- “Rabbim!
- Gireceğim yere dürüstlükle girmemi sağla!
- Çıkacağım yerden de dürüstlükle çıkmamı sağla!
- Bana tarafından, hakkıyla yardım edici bir kuvvet ver!”

SÖZ VE DAVRANIŞTA DÜRÜSTLÜK; söz ve davranışların mihenk taşı, dünya macerasının anlamı, hesap, mizan, ödül ve cezanın endazesi, nicelik ve niteliklere mana kazandıran mana... “ameller, niyetlerle anlam kazanır...” nebevi tespitinde olduğu gibi, davranış ve söz sahibinin, hem neyi hem de niye yaptığını sorgulaması gerektiği, ancak başkalarının sadece neyi yaptığını denetleyebilecekleri asla niye yaptığını sormalarına müsaade edilmeyen, niyet okuyuculuğunun kabul edilmediği bir anlayışın sistemleştirildiği bir dürüstlük... İfade edilen değerler ekseninde yetiştirilmek istenen fert ve toplumun, Hz. Peygamber’in somut önderliğine ihtiyacı tartışılmazdır. Bu sebeple O’nun örneğinin temel şifre ve

parametrelerini son derece net ifadelerle belirlemenin lüzumu aşikârdır. Bu parametreleri belirleyip kodladık.

KOD: Kelime anlamı itibariyle; 1. Harf. 2. Şifre 3. Yasa demektir. Bizim değerlendirmemizde ise bir terim olarak; Hz. Peygamberin Karakter ve şahsiyetini şekillendiren ilahi emir ve nehiylerin şifrelendiği kelime/ kavramlardır. Mükerrerleri hariç olmak kaydıyla, taşıdıkları nüanslar gerekçesiyle eşanlamlı olanları ibka edilmek suretiyle belirlediğimiz şifre ve KOD'lar 114 kelime/ kavramdan ibarettir.

Bu çalışmanın iki önemli amacı vardır. Birincisi, ilahi himaye altında terbiye edilen Hz. Peygamberin beşeri-nebevi kimliğini doğru bir zeminde anlamak ve tanımlamak, ikincisi ise, Hz. Peygamberin örnekliğinde yaşamak sorumluluğunda olanların onu örnekleme keyfiyet ve kemiyetini ilmi bir dille belirlemektir. Böylece onun izinde yürümek isteyenlerin hem düşünce hèm davranış hem de konuşma düzlemini belirleyen kelime ve kavramların belenmesi ve öğrenilmesi daha kolay, daha net ve daha belirleyicidir.

Bu kelime/kavramlar Kuranın kendini öğrenilmesi ve uygulanması kolay bir kitap olarak nitelenmesine de uygun biçimde, üstelik Kuran'ı Kerim'deki süre sayısına denk bir telmihle 114 kelime/ kavramdır. Kuran'ı Kerim'deki süre sayısına tamı tamına uygun bu denkliğin hikmeti araştırmacılar için yepyeni ufuklar sunacak niteliktedir. Bu kod/şifrelerin birer eğitim/ öğretim konusu, prensibi ve kavramı olarak takdim edilmesi çok başarılı bir sonuç vaat etmektedir. Zira ergen bir insanın günlük ihtiyaçlarını 500-600 kelimeyle, bir çocuğun da 150-200 kelimeyle konuştuğu düşünülürse bu kolaylık, yani, Kuran'ın kolay olması konusu daha rahat anlaşılacaktır. O takdirde yapılan bu çalışmanın ilmi kıymeti, hem Hz. Peygamberi tesbit edilen kelime/kavramlar ekseninde kemaliyle tanıma hem de onu örnekleyenlere aynı kelimeler üzerinden ona uyma başarısı ve kolaylığı sunmasında saklıdır. Yani çocukların bile günlük dilde konuştukları 150-200 kelimelik bilgi sınırları ve kolaylığı içinde, sadece 114 kelime/kavram üzerinden yürütülen bir eğitim ve öğretim ameliyesi bu çalışmanın esası ve mihengidir.

Aşağıda zikredilen kodların kelime anlamı ve onların kavramsal çerçevesini tesbit eden yorumları bu anlayış içinde okumak gerekmektedir.

Tamamen Kuran çerçevesinde yapılan bu çalışma bir yönüyle Hz. Peygamberi tanıtırken diğer yanıyla onu örnekleme konumunda olan müslümanın davranışlarını şekillendirmektedir.

Kelime anlamıyla Hz. Peygambere hitabeden ifadeler, kavramsal çerçevesiyle müslümanın davranışlarına yön vermektedir.

Özetle söylemek gerekirse 114 kelime/ kavramla Hz. Peygamberi ve öğretmek istediği dini, yetiştirmek istediği dindar şahsiyeti ve erdemli insanı belirlemek mümkündür. Aynı zamanda ifade edilen ve açıklanan kodlar, özelde Hz. Peygambere genelde herkese yükümlülük getiren İLAHİ EMİRLER MANZUMESİDİR. Bu KOD'lar şunlardır:

اقْرَأ (2 tekrar)

Anlamı: Oku, söyle.

Yorumu: Bu emir ve KOD'la; Hz. Peygamberin okuma ve öğrenmeye teşviki, bilgi ve bilgeliğin onun mesajındaki yeri ve önemi belirlenmektedir. O'na yöneltilen ilk emrin okuma ve öğrenme olması sebebiyle, onu örneklemek isteyenlerin bu kelimenin ifade ettiği anlama göre şekillenmeleri gerekmektedir. Hz. Peygamberin yetiştirmek istediği insan tipine en uygun ve o'nu örneklemeye en başarılı kişi bu KOD'lamaya riayet eden insandır. Kur'anı anlamak esastır. Ancak anlamını bilmekle, sadece okumak birbirinin alternatifi değildir. Kur'an her halükarda okunmalıdır. Aksini iddia etmek, anlamını bilmediği musiki şaheserlerini dinlemenin insana herhangi bir şey kazandırmayacağını söylemekle eş anlamlıdır. Bu ise boş laf, abesle iştigal ve mugalâttir. Anlamını bilerek okumak çok büyük bir mazhariyettir. Fevkalade kazanımlar sunacağı da aşikârdır. Ancak Kur'anı Kerim anlamını bilmeden de olsa mutlaka okunmalı ve bunun karşılığında kazanımlar da fevkalade önemli ve büyüktür. Zira Kur'an kelimullahıdır. Onu kendi musikisi, saygısı ve vecdi içinde okumak Allah'ı anmaktır. Bu okumanın insanı saran atmosferi içinde nice olgunluk ve kemalatın kapılarını aralayacak ruhi tekâmüllere hazır hale geldiği bir hakikattir. *"Bir gün Hz. Peygamber'in, Abdullah b. Mesud'a bana Kur'an okurmusun? talebine karşılık, İbn Mesud; "Ya Rasulellah! Kur'an sana nazil olmuşken ben, sana nasıl Kur'an okuyabilirim ki? sözüne, cevaben Hz. Peygamber; Olsun, ben onu başkasından dinlemekten büyük haz ve mutluluk duyuyorum, buyurmuştur. Sonra da İbn Mesud, Nisa süresinden birkaç ayet okuduktan sonra Hz. Peygamber, bu kadarı kâfi, dedi ve ben Hz. Peygamber'e baktığımda, yanaklarından aşağı gözyaşlarının süzülmesini gördüm."* Denebilir ki, Hz. Peygamber de, İbn Mesud da, Kur'anın manasını biliyordu. Elbette... Ama hangi fem-i muhsinden dökülen Kur'an ayetleri, manasını bilmeyenleri de aynı duyarlılık ve vecd ile ağlatmasın? Kur'an sevgisi, sevdası ve kıraati ile bütün dünyamızı süslemeli, duyarlı gönüllere sahip olacak inceliği onun sedasıyla evlerimize davet etmeliyiz. Bu sesle büyümeli, gelişmeli, olgunlaşmalı, yaşlanmalı ve ölmeliyiz.

قُمْ (2 tekrar)

Anlamı: Kalk! Kalk artık! Yeter artık kalk! Kalk dimdik dur, kalk namaz kıl, namaz için kalk.

Yorumu: Sadece Allah'ın huzurunda hürmetle kıyama dikilmeyi şiar edinmeyi, ayrıca vakar, onur, özgüven ve iç dünyasıyla barışık kendi kimliğiyle onur duyan abide bir şahsiyet olarak dimdik, göğsünü gere gere duruşu da ifadelendiren bir emir ve örneklik teşkil eden bir KOD'lama. Kur'anı Kerimde Hz. Peygambere genelde tüzel veya özel isimleri anılmak suretiyle hitap edilmektedir. Sadece iki yerde bir sıfatın isim olmasıyla hitap edildiği "Müddessir" Müddessir" (2) فَمُ فَانذُرْ (1) يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ve "Müzemmil" (2) فَمُ الْلَّيْلِ إِنَّا قَلِيلًا (1) فَمُ يَا أَيُّهَا الْمُرْمَلُ (1) فَمُ kelimelerin ardı sıra zikredilen فَمُ kelimesi, gönül okşayıcı bir tebessümü telmih ederek örtünmek ve yatmak zamanı değil, kalkıp vakarla, kendiyi barışık bir halde çaba ve gayret gösterme demidir bu dem, anlamını da çerçevelemektedir. Tabir yerindeyse gecesini gündüzüne katarak, hem gönül dünyasını hem de insanlığı esenliğe çıkaracak erdemlerle bezenmenin ve onları başkalarına öğretmenin azim ve gayretiyle çabalamasının yorulmaz insanı olma çağrısıdır.

أَنْذُرْ (3 tekrar)

Anlamı: Uyar, dikkat çek.

Yorumu: İnsanları, yakın akrabayı ve herkesi uyarmak ve onları karşı karşıya oldukları sorunlar, problem, görev ve sorumlulukları hakkında dikkatli olmaya çağırarak, aksi halde karşılaşacakları bela, musibet, dünyevi ve uhrevi ceza ve azabı onlara hatırlatmayı ifade eden, toplumsal sorumluluğu üstlenmeyi teşvik eden bir KOD'lama.

كَبَّرْ (2 tekrar)

Anlamı: Büyük tanı, şanını yücelt, büyükle de büyükle! Yücelt ha yücelt!

Yorumu: Allahı yüceltmek, ondan başkasına iltifat etmemek. İçinde yaşanılan çağın değerler manzumesi yerine, değerlere değer olma hususiyetini bahşeden yegâne ibadete layık büyük kudret Yüce Allahın azametinin bütünüyle idrak edilmesi. Bu idrakin hayatın bütününde fark edilmesi. Cahiliye kültüründe var olan şirkin terk edilmesi, tesadüflerin anaforunda, himayesiz olmadığının bilinciyle en yüce olanın gözetiminde olduğunun bilinmesini ifade eden bir KOD'lama.

طَهَّرْ (1 defa)

Anlamı: Tertemiz tut, temizle, elbiseni tertemiz tut.

Yorumu: Müslümanı kirli, pespaye görüntülerle sunan çağdaş dünyanın bilmediği ya da bilmek istemediği bir değer tesbit edilmesidir. Hz. Peygamberin kimliğini teşekkül ettiren değerler manzumesinin vizyonu niteliğindeki temizlik, 5. sırada yer almaktadır. İmaj, sembol ve simgelerle kendini ifadelendirmenin fevkalade önemli olduğu çağda

gelişmişliğin de ölçüsü sayılan dış görünüm Müslümanın şiarı olmalıdır. Güzel bir vizyon, görünüm, imaj ve tertemiz olmayı ifade ve teşvik eden, ferdi ve toplumsal bir KOD'lamadır.

وَاهْجُرْ (2 tekrar)

Anlamı: Terk et, ayrıl, bırak, uzaklaş, kaçın!

Yorumu: Öncelikle Allahın yasakladığı şeylerden kaçınmayı, kötülükleri, çirkinlikleri, haram ve yanlışları terk etmeyi, onlardan uzak durmayı ifade etmektedir. Aynı zamanda tebliğ esnasında müşrik, münafık, yahudi, hıristiyan muhalifleri tarafından yapılan kötülük, tebliğ esnasında karşılaştığı seviyesiz ve seciyesiz hareketler; ahlaksızlık, alay, hakaret, tuzak, iftira ve benzeri tavır ve davranışlara aynı ölçsüzlük ve seviyesizlik içinde mukabele etmemeyi öneren, seviyeli, seciyeli, vakur ve güzel davranışı ifade ve teklif eden bir KOD'lamadır.

لَا تَمْنُنْ (1 defa)

Anlamı: Başa kakma! Menfaat sağlama, Tüzel kişiliği istismar etme.

Yorumu: Yaptığı işleri sadece Allah rızası için yapan, asla başa kakmayan, erdemlere ulaşmanın münhasıran iyi iş işlemekle mümkün olacağına bilinci ve inancı içinde olan bir fert duyarlılığıyla hayatını sürdüren, toplumsal iyileşmeye katkıda bulunan, erdemli insan olmanın kendine sunduğu imkânları, fırsat bilip menfaat devşirme aracı yapmayan bir ahlaki olgunluk KOD'lamasıdır. Tüzel kişiliğin insana sağladığı itibarı menfaat devşirme aracına dönüştürmemeyi de ifade eden bu erdem günümüz dünyasının çağdaş problemlerine çok ciddi bir projeksiyon sunmaktadır. Klasik ve modernitenin en ciddi sorunu olacak, makam ve mevkiini menfaat devşirme aracına dönüştürecek statükoculuğu daha baştan tehdit sayıp reddeden mucizevî bir erdem çağrısıdır. İyiye ve güzele erişme ve değişmenin en ciddi düşmanına savaş açma ilanıdır. Teşekkür etmek ve şükran borcu olmak ve şükran ifade etmek beşeri münasebetlerde, insanlar arası ilişkilerde bir erdem ifadesi olmakla birlikte, minnet etmek, minnet altında komak ve minnet altında kalmak İslami bir huy ve erdem değildir. Minnet etmek ve minnet altında kalmak ve minnet altında olmak ilahi bir nimet için duyulabilecek ve yaradana karşı hissedilecek ulvi bir şükran duygusudur. Kullar arası ilişkilerde ağır ve kabul edilemezdir. Bu sebeple kulların birbirine şükranı zarif bir nezaket kuralı, teşekkür etmemek bir kabalık ise de, minnet böyle değildir. Ne minnet etmek ne de minnet altında kalmak ve olmak beşeri vicdana yakışmaz. O Allah'a karşı duyulur ve ona yapılır. "Ey iman edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı hâlde insanlara gösteriş olsun diye malını harcayan kimse gibi, sadakalarınızı başa kakmak ve gönül kırmak suretiyle boşa çıkarmayın... Bakara 264". "Müslüman olmalarını bir lütüfta bulunmuş gibi sana hatırlatıyorlar. De ki: "Müslüman olmanızı bir lütuf gibi bana

hatırlatıp başıma kakmayın. Tam tersine eğer doğru kimselerseniz sizi imana erdirmesinden dolayı Allah size lütufta bulunmuş oluyor." Hucurât, 17. ayetlerinin ifadesiyle de anlatılmak istenen işte budur. Allah başa kakar, ama kullar hayır, Allah'a minnet borcu hissedilir ama kullara hayır. Hiçbir aklı selim müslümanın ne bekleyeceği ne de yapacağı bir davranıştır.

اصْبِرْ (16 tekrar)

Anlamı: Sabret, Sebat et, sabırla bekle, sabırlı ol, acele etme,

Yorumu: Statükoyu değiştirmek, insanları erdemlere yöneltmek ve ya toplumsal iyileşmeye katkıda bulunmak isteyen bir insanın en çok ihtiyaç duyacağı huy ve erdem öncelikle ve ısrarla sabırdır. Sonuç elde etmenin en iksirli formülü sabırdır. Değişimler bütün zaman, zemin ve kültürlerde sancılı ve sıkıntılı olmuştur. Maddenin eylemsizliği kanununa denk bir ifadeyle her şey kendi konumu değiştirilirken direnir. Erdemden yana olanların mücadeleyi sürdürürken alay, iftira, zulüm, küstahlık, küçümseme, dedikodu, çekiştirme ve hakaret gibi davranışları pusmadan, saklanmadan, sinmeden, tırsmadan, özgüven ve mücadele azmini yitirmeden, vakarla, sükûnet, sabır ve teenni ile karşılamayı ifade eden bir KOD'lamadır.

Güzel bir istikbalin Yüce Allahın yardım ve izniyle sizi beklediği inancıyla elinden gelen bütün gayret ve çabayla çırpınırken, zorluklar sebebiyle ümitsiz ve mükedder olmamaktır sabır...

Sabır, zillet ve meskenet değildir...

Sabır, izzet ve vakarla güçlük, zorluk ve zulme başkaldırıdır, direnmedir...

Allahın mü'minleri yar ve yardımcısız koymayacağına dair tam olan bir inanç ve azimle, daha önceki mücadele sahiplerinin izi ve ardı sıra yeni ve güzel dünyalar inşa etme yorgunluğuna, güçlüğüne göğüs germedir sabır...

"*Gemisini kurtaran kaptandır*" bencilliğiyle kendi huzurunu sağlayınca, müslüman kardeşlerinin akıbetini uzaktan riyakâr gözyaşlarıyla, duyarsızca, büyük bir vurdumduymazlıkla seyretme inadı ve ısrarı değildir sabır. Bilakis, "*Kaptan gemisini kurtarmalıdır*" duyarlılığı ve mecburiyeti içinde milletine yönelen dev dalgalara kafa tutabilme, göğüs gerebilme azmidir sabır...

Her dem Yüce Allahın gözü önünde, kudret elinde, yaptıklarının asla boşa gitmediği, gitmeyeceği inanç ve şuuru içinde, kul olma direnci ve zevkini iliklerinde hissetmedir sabır...

Yüce Allahın hatırı için onun yolunda yürürken, kendi ürettiğiniz zorluklar anaforunda debelenmek değil, karşı karşıya geldiğiniz zorluklara hiçbir garaz ve ivaz gözetmeden gözü kara olmaktır sabır...

Nihayet, sevdasını miskin miskin oturup beklemek değil, takati kesilmiş, karasular inmiş dizlerine inat, kara sevdalı yürümektir sabır...

لَا تُطِيعُ (7 tekrar)

Anlamı: Boyun eğme, Sakın... ona uyma, itaat etme,

Yorumu: Sivil itaatsizlik anlamında bir terim olan bu cümle hem tarihi hem de güncel perspektifleri olan, tepki ve karşı duruşları çerçeveyeleyen bir erdem öğretisidir. Kuran'ı Kerimde, Hz. Peygambere yaklaşık 65 yerde tekil nehiy kalıbıyla engelleyici kiple, 532 yerde de müspet emir kipiyle teşvik edici bir üslupla hitap edilmiştir. Bu ifadelerdenilki (لَا تُؤْمِنُ) kelimesi, ikincisi de (لَا تُطِيعُ) kelimesidir. İtaatin öğretilmesi gereken nebiye, öncelikle itaatsizliğin emredilmesi fevkalade önemlidir. Öyle anlaşılıyor ki, zamanının kirlenmiş, siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel, ferdi ve itikadi atmosferinde Hz. Peygamberin, çok dikkatli ve duyarlı olması gerektiğini, karşı teklif ve tutumların engelleyici ve oyalayıcı taktik davranışlar olacağına binaen, asla itibar etmemesi emredilmektedir. Bu ifadeyle, Hz. Peygamberin tebliğ ettiği inanç ve düşüncenin kabulleri kadar bir red kültürü olduğu da öncelikle ve önemle vurgulanmaktadır. Nüzul sırası itibariyle ön sıralarda yer alan ve 7 defa tekrar edilen bu emir, ifade edilen red kültürünü/ kültürel red önemli kılmaktadır. Her öneriye açık olmak gibi bir zemin ve eksen kayması yerine, etiği ve estetiği olan önerilerle, olmazsa olmazlarını belirleyen ilahi bir sesin çağa dokunuşunu seslendirmektedir;

"Resûlüm!

Alabildiğine yemin eden,

Aşağılık,

Daima kusur arayıp kınayan,

Durmadan lâf götürüp getiren,

İyiliği hep engelleyen,

Haddi aşan,

Günaha dadanan,

Kaba ve haşın,

Soysuz kimselerden hiçbirine,

Mal ve oğulları/siyasi ve ekonomik nüfuzları vardır diye,

Sakın boyun eğme!"

"Kendini kendine yeterli görerek azan,

Doğru yolda olan bir kulu,

*Namaz kılmaktan meneden,
Peygamber'i yalanlayan,
Doğru yoldan yüz çeviren,
Yalancısı ve
Günahkâr adama,
Sakın uyma!"
"Bizi anmaktan gafil,
Kötü arzularına uymuş,
İşî gücü aşırılık olan kimseye
Hiçbir günahkâra,
Hiçbir nanköre,
Hakikati yalan sayanlara,
Kâfirlere ve Münafıklara,
Asla Boyun eğme!"*

اسجد (2 tekrar)

Anlamı: Secde et, boyun eğ, itaat et, büyük bir saygıyla eğil,

Yorumu: Hürmet ve saygının en derin biçimi olan secde, sadece ve yalnız Allah'a yapılır. Ondan başka hiç kimseye hiçbir sebeple bu engin saygı biçimiyle hürmet edilmez. Sadece ve yalnız Allah'a secde ve boyun eğmekle emredilen Hz. Peygambere, ondan başkasına boyun eğmemeyi öğreten bir KOD'lamaştır. Çeşitli dini ritüellerde insanı küçülten, insan haysiyet ve onurunu zedeleyen hürmet ve saygı biçimlerinin hiç birinin vasfı ve konumu ne olursa olsun hiç kimseye gösterilmesi kabul edilemez bir davranıştır. Zira beşeri münasebetlerdeki nezaket ve zarafet kuralları bu düzlemde kendini şekillendirmelidir. Beşeri nezaket kurallarının gerektirdiği ölçününün fevkinde, bazı antik toplumlarda hatta günümüz modern toplumlarında görülen yoga ve benzeri isimler altında icra edilen, sosyal ve dini ritüellerdeki el-ayak öpmeleri, reverans çekip yere kapanmalar, şeyh ve müritler arası ilişkilerdeki abartılar, maksadı ne olursa olsun insanın insana hürmetinin kabul edilemez abartılarıdır. İnsan, sadece Allah'ın önünde yere kapanıp sadece ve yalnızca ona secde eden mükerrem bir varlıktır. Onun bu saygınlığını ihlal edecek hiçbir davranış, ona reva görülemez ve kabul edilemez.

وَاقْتَرِبْ (1 defa)

Anlamı: Yaklaş, Yakın ol, yakın dur, Yalnızca O'na yaklaş

Yorumu: Sadece Allah'a yakın olmak, ona yaklaşma çaba ve gayretiyle yorulmak ve yoğrulmak, onun emirlerine sıkı sıkıya bağlanarak rıza ve övgüsüne ermek anlamında bir KOD'lama. Kur'anı Kerim Müslümanlara "Sizin dostumuz ancak Allah'tır, Resûlüdür ve Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılan, zekâtı veren mü'minlerdir. Maide, 55" ayetiyle kademe kademe yakınlık ve dostluk profilini sunmaktadır. Her müslümanın gayret ve himmeti de mutlak dostun emirleri muvacehesinde Allah'ın rızası ve yakınlığına ermek olmalıdır. Zira o, "Rabbini seni terk etmedi, sana darılmadı" buyruğunda olduğu gibi asla terk edip yüzüstü komayan bir dosttur.

ذُرِّيَّيْ- وَذُرِّ- فَذُرُّهُمْ (7 tekrar)

Anlamı: Bana bırak!, Bırak bana!, Bırak onları bir tarafa, Bırak onları! O halde bırak onları!

Yorumu: Beşeri güç ve takati ölçüsünde insanlığa erdem ve faziletleri öğretmeye çalışan Hz. Peygamber, karşılaştığı direnç, alay, hakaret, baskı, iftira ve kuşatmalar karşısında yaşadığı sıkıntı ve kederleri savan ve bertaraf eden bir sığınma ve savunma gücüyle desteklendiğini ifade eden bir KOD'lama. Kur'anı tebliğ esnasında müşrikler tarafından pek çok olumsuz tavır, çirkin benzetme, alay, hiciv, dünyevi makam-mevki teklifiyle karşı karşıya kalan Hz. Peygambere, bu tavır ve teklifleri elinin tersiyle itip, müşriklerin şeytani plan ve vesveselerine aldırmandan, onların başına gelecek bela ve musibetlerin anına dek erdemli çizgisinden hiç sapmadan kendi yoluna devam etmesini emir ve tavsiye eden bir erdem öğretisidir. Yüce Allah ona; elinden geleni ve emredileni yapması gerektiğini, vüsatı dışındaki şeyleri ise kendini üzmeden mutlak kudret sahibi olan Allah'a havale etmesi gerektiğini öğretmektedir. Bu sebeple Yüce Allah Kuran'ı Kerimde;

"Kuramı yalanlayanları bırak bana",

"Nimet içinde yüzen o yalancılara bırak bana",

"Yaratıp, kendisine geniş servet ve

Oğullar verdiğim,

Nimetleri önüne serdikçe serdiğim,

Güya düşünüp taşınan,

Ölçüp biçen, -cam çıkasınca, nasıl ölçüp biçmeyse!-

Sonra bakıp kaşlarını çatan,

Suratını asan,

En sonunda, kibrini yenemeyip sırt çeviren ve

"Bu Kur'an, olsa olsa sihirbazlardan öğrenilip nakledilen bir sihirdir,

Bu, insan sözünden başka bir şey değildir." diyen,

*Üstelik bir de nimetlerimi daha da arttırmamı boşu boşuna uman,
Ayetlerimize karşı alabildiğine inatçı olan,
Sarp bir yokuşa sardıracağım,
Kimseyi bana bırak!"*
*"Biz, her peygambere,
İnsan ve cin şeytanlarını düşman kıldık.
Bunlar, aldatmak için birbirlerine
Yaldızlı sözler fısıldarlar.
Rabbim dileseydi onu da yapamazlardı.
Onları uydurdukları şeylerle baş başa bırak!"*
*"Sen bırak onları!
Vadedilen günlerine kavuşuncaya kadar
Bâtıla dalsınlar,
Oynayadursunlar."*
*"Artık çarpılacakları güne kadar
Onları kendi hallerine bırak!"* demek suretiyle Hz. Peygambere büyük bir teselli ve destek vaat etmektedir.

لَا تُكُنْ (3 tekrar)

Anlamı: Asla olma, şüphecilerden olma,

Yorumu: Tebliğ esnasında karşılaştığı güçlüklerden yılmak suretiyle ilahi emir ve sorumluluk gereği müsaade almadan başka diyara gitmemesi, hicret etmemesi, bir takım yarar ve menfaatleri olur temennisiyle kötülerini asla savunmaması ve onlardan yana tavır belirlememesini ifade ve emreden stratejik bir KOD'lama. "Rabbimin hükmünü sabırla bekle! Balık hikâyesinin kahramanı Yunus gibi yapma!" ayeti kerimesi, özellikle islami tebliğin ilk yıllarında karşılaştığı büyük direnç ve boykot hareketinde Hz. Peygamber'in ne büyük zorluklar yaşadığını anlatan ve onun bütün zorluklara rağmen sükûnet, sabır ve teenni ile hareket etmesi gerektiğini ve mücadelesine belirlenen yer ve coğrafyada devam etmesi gerektiğini vurgulayan bir tesellidir. Daha sonra da Medine de hristiyan ve Yahudiler tarafından kendisine gösterilen direnç ve polemiklere aldırılmaması ve Hz. İsa ile ilgili kendisine vahyedilenlerin Allah katından olduğu, kim ne derse desin onlardan asla şüphe etmemesi gerektiği bildirilmekte ve kendi peygamberlerine, kitaplarına ihanet edip tahrif eden bu hıyanet kumkumasını ciddiye almaması emredilmektedir. Bu konuda Kuran'ı Kerimde şöyle buyrulmaktadır;

*"Allah katında yaratılışları bakımından
İsa'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir:
Onu topraktan yarattı. Sonra ona "ol" dedi. O da hemen oluverdi.
Gerçek, Rabbinden gelendir.
Öyle ise şüphecilerden olma!"*
*"Allah'ın sana gösterdiği şekilde
İnsanlar arasında hükmedesin diye,
Sana Kitab'ı indirdik,
Hainlerden taraf olma! ve
Kendilerine hıyanet edenleri savunma!"*

انقص (1 defa)

Anlamı: Biraz azalt, azalt, eksilt

Yorumu: İnsanları aydınlatma görevi üslenen Hz. Peygamber, gündüzleri çok yorucu bir mücadele sürdürürken, geceleri de ibadetle ve Kuran okuyarak bilgisini artırmakla emrolunmuştu. Rivayete göre, Hz. Peygamberin çok ibadet ettiğini gören Kureyş müşrikleri, "Allah, bu Kuran'ı Muhammed'e sıkıntı çeksin diye gönderdi" demeleri üzerine Tâ Hâ süresinin; "Ey Muhammed! Biz, Kur'an'ı sana sıkıntı çekesin diye değil, ancak Allah'tan sakınacaklara bir öğüt olsun diye indirdik" ilk âyetleri inmiştir. Açıklama sadedinde bulunduğumuz ayetler de Hz. Peygamberin gece ibadetlerini azaltma ya da çoğaltma, gecenin yarısını, biraz fazlasını veya biraz azını ibadetle geçirmesi konusunda tercih ve ihtiyarını ona sunan bir KOD'lamaştır.

زد (1 defa)

Anlamı: Çoğalt, artır, ziyade et

Yorumu: Geceleri ibadet ve kuran okumak suretiyle ilahi kitabın nuruyla tenevvür eden Hz. Peygamber, yorucu mesaisinin gerektirdiği ölçüde gece ibadetlerini biraz artırma ihtiyarına sahip olduğunu ifade eden bir KOD'lamaştır.

رتل (1 defa)

Anlamı: Tane tane oku! Anlamını duyarak!

Yorumu: Kur'anı dikkatle, anlamını düşünerek, mükellefiyetlerini belirleyerek, büyük bir vecd ve huşu içinde okumayı, hitaplarındaki nüansları fark ederek anlamayı öneren bir KOD'lamaştır. Kur'an her hangi bir söz değildir. O Allah kelmamıdır. Bu sebeple o rastgele söylenmiş bir söz değildir. Beşeri sözlerin ma'lul olduğu kusur ve eksiklerden masun ve

münezzektir. Bu sebeple yüce Allah; *“De ki: “Andolsun, insanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere toplansalar ve birbirlerine de destek olsalar, yine onun benzerini getiremezler.”* demek suretiyle onun bu keyfiyetine dikkat çekmektedir. Her kelimesinde, her satırında, her ayetinde, her sayfasında, her süresinde ve birbirleriyle ardışık olarak zikredilmesinde mutlak bir münasebet ve muhtevası derin anlamlı ilişkiler vardır. Her kelimenin kullanımında özel bir anlam ve hedef gözetilmiştir. Ancak bu incelikleri tesbit etmek ve bir takım sayısal ilişkiler bulmakla, Kuran'ı değerlendirmek arasındaki ince çizgiyi ihlal etmek aynı şey değildir. Onu bir takım rakamsal kurguların müphem girdaplarında okuyup anlamak, “ebced” hesabının anaforunda tefsir etmek, sapma ve inhiraftır. Kur'an, ifadelerindeki sade anlam ve anlatım muhtevasında okunup anlamlandırılmalıdır.

اذكُر (11/20 tekrar)

• Anlamı: Yâd et, an, vefa göster, zikret, hatırla, hatırlat...

Yorumu: Yüce Allah'ı anma, hatırlama, nimetlerini hatırlayarak ona kullukta daha dikkatli olma, diliyle yâd etmek, adını anmak, zikretmek kadar, zihin ve gönül dünyasında onun sevgi ve saygısını yüceltip emir ve kurallarına bağlılıkta zinde bir zihin ve gönül dünyasına sahip olma erdemine ulaşmayı ifade eden bir KOD'lamadır. Bu ifadeden anlaşılacağı üzere Allah'ı zikretmek, onun emirlerini zihin ve gönül dünyasında diri tutmak anlamına geldiği gibi, yüce isimlerini dilinden düşürmemek gibi lisanî zikri de ihtiva eder. Zira dil, gönül dünyasının dışı açılan penceresidir. Dil ne söylerse gönül onunla meşgul olur. Nasıl ki konuştuğunuz şeyler, söylediğiniz sözler, terennüm ettiğiniz şarkılar, ahlaki ve fikri seviye ve seciyenizi şekillendirir, davranışlarınızı yönlendirirse, Allah'ı anmak, onu zikretmek, adını telaffuz etmek insanı erdemlere yöneltir. Telaffuz ettiğiniz sözlerin yücelik ve mehabeti sizi etkiler ve vakara yöneltir. Davranışları ve dili pespayeliklerle meşgul birinin ahlaki seciyesi yücelmez. Bu sebeple dil ile gönül arasında sıkı bir alaka vardır. Zikrullah kavramını daraltmak ve insanların diliyle Allah'ın adını söyleyip yâd etmesini, tesbih ve tehlil ile onun isimlerini telaffuz edip sayıklamayı dini terminolojinin dışında göstermeye yeltenmek, anlaşılması güç bir ukalalık, Müslümanlıkla kabili te'lif olmayan bir laf-ı güzaf ve cürümdür. *“En güzel isimler Allah'ındır. O'na o güzel isimleriyle dua edin ve O'nun isimleri hakkında gerçeği çarpıtanları bırakın. Onlar yaptıklarının cezasına çarptırılacaklardır. A'raf, 180”* ifadesiyle Yüce Allah'ı anmamızı bize emretmektedir. Ayrıca Yüce Allah'ın ismini Celalilini telaffuz edip anmak gibi nimetlerini de anmayı, söylemeyi, hatırlamayı, yâd etmeyi de Kuran'daki şu buyruğuyla; *“Sizi uyarması için içinizden bir adam aracılığıyla Rabbinizden size bir zikir (vahy ve öğüt) gelmesine şaştınız mı? Hatırlayın ki, Allah sizi Nûh kavminden sonra onların yerine getirdi ve sizi yaratılış itibarıyla daha güçlü kıldı. Allah'ın nimetlerini hatırlayın ki*

kurtuluşa eresiniz. A'raf, 69 "Hatırlayın ki Allah Âd kavminden sonra, sizi onların yerine getirdi ve sizi yeryüzünde yerleştirdi. Yerin ovalarında köşkler kuruyor, dağları oyup evler yapıyorsunuz. Artık Allah'ın nimetlerini anın da yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın. A'raf, 74" zikir saymaktadır. Dil pınarından ne dökülürse, gönül kovasına o dolmaktadır. Bu sebeple Yüce Allah, Kuran'ı Kerimde " *Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler*" demek suretiyle dil ile gönül arasında sıkı ilişkiye dikkat çekmektedir.

Edebiyat ve tarih literatürü bize bu beşeri olgunun sayısız dokümanlarını sunmaktadır. Onlara olan aşk ve sevgimizi sözlere, güftelere ve bestelere yazdık. Efsaneleriyle masallar ve ninniler söyledik. Bu duygularla bir millet olduk, emsalsiz bir kültür besteledik. Biz sevdiğimiz ve kahramanlarımızı yâd ederek gelecek nesillerimize erdem ve vefa öğretiriz. Vefalı davranarak, vefa öğretilir. Bize emek verenlere vefasızlık ederek gelecek nesillere saygı, sevgi ve vefayı öğretemeyiz. Güzel, seviyeli ve seciyeli mahfillerde anılmak, bizim için nasıl ki övgü ve sevinç vesilesiyse Yüce Allah'ı da her dem anmak onun rızasına vesiledir. Dost meclisinde saygı ve sevgiyle anılmak ne büyük mazhariyet ve mutluluktur. Allah'ı anmakla da meclislerini şerefliendirmek, gönülleri her dem diri tutmak için her akıllı mü'min için bir mazhariyettir. Zira Allah kendi dostlarını anmayı, Hz. Peygambere emretmiş ve böylece onları örnek kullar olarak ebedileştirmiş ve insanlığa abide şahsiyetler olarak takdim etmiştir. Kuranı Kerimde, Hz. Davud'u, Hz. Meryem'i, Hz. İbrahim'i, Hz. İshak'ı, Hz. Yakub'u, Hz. İdris'i, Hz. İsmail'i, Hz. Musa'yı, Hz. Hud'u, Hz. Eyyüb'ü, Hz. Zekeriyâ'yı, Hz. Süleyman'ı, Hz. Yunus'u, Hz. Zül-kifl'i anmak ve onların hatıralarından güzel anekdotlar nakletmek suretiyle örneklik ve vefa öğretiminin yaşayan karakterleri olarak ebedileştirmiştir. Netice itibariyle dostu hatırlamak, dostun iyilik ve ihsanını hatırlamak, dostun dostunu hatırlamak zikirdir. Zikir vefadır. Vefa, erdemli bir insanın olmazsa olmaz vasfıdır. Vefasız insanı kim sever ki Allah sevsin...

تَبَّأْ (1 defa)

Anlamı: Kendini ada! Kendini ona ada, O'na yönel, başkasından kesilerek ona yönel

Yorumu: Kendisine bu kadar lütuf ve ihsan da bulunan Yüce Allah'a kendini adamayı, sadece ona yönelmeyi, varlığını ona adamayı, her şeyiyle güzeller güzeli şaha yönelmeyi anlatan bir KOD'lamadır. Geçici dünya haz ve nimetlerine aldanmamayı, kalıcı ve ebedi olana yönelmeyi öğreten, pişmanlıklardan kurtulmanın yegâne yolunun hiç terk etmeyen, unutmayan bir sevgiliye ram olmaktan geçtiğini hatırlatan bir serlevhadır.

اَسْتَجِزْ (1 defa)

Anlamı: Sığın, edin; dost edin, Öyleyse yalnız O'nun himayesine sığın

Yorumu: Sadece yüce Allah'ı dost edinmeyi, başka dostlukların faniliğini anlatan, gerçek dostun ezeli-ebedi-vazgeçilmez mutlak varlık olan Allah olduğunu Hz. Peygambere hatırlatan bir KOD'lama'dır. Kur'anı Kerim, "Eğer Allah'a, Peygamber'e ve ona indirilene (Kur'an'a) inanıyor olsalardı, onları (müşrikleri) dost edinmezlerdi. Fakat onlardan birçoğu fasık kimselerdir. Maide, 81" **De ki:** "Gökleri ve yeri yoktan var eden, yedirdiği halde yemeyen, Allah'tan başkasını mı dost edineceğim!" En'am, 14. "Allah, bir kısmına hidayet etti, bir kısmına da sapıklık lâîk oldu. Çünkü onlar Allah'ı bırakıp şeytanları dost edinmişlerdi. Kendilerinin de doğru yolda olduklarını sanıyorlardı. A'raf, 30" ifadeleriyle bu gerçekliği dile getirmektedir.

اَمْهَلْ (3 tekrar)

* Anlamı: Mühlet ver, süre ver, bekle, kendi haline bırak

Yorumu: Hz. Peygamberin mücadelesinde, sabır, sükûnet ve teenni ile hareket etmesi gerektiğini, sosyolojik ve kültürel değişimin kolay ve çabuk olmadığını, bu sebeple de muhataplarına; müşriklere biraz süre tanınması, kendi iç dünyalarında nefis muhasebesi yapacak zamanı onlara tanınması, acele etmemesi gerektiğini ona ihtar eden bir KOD'lama'dır. Aceleciliklerin getirdiği yanlışlık ve inhiraflardan uzak durmayı, hemen sonuç almak isteyen beşeri arayışlardan kaçınmayı ona hatırlatan bir siyasal, sosyal, pedagojik ve kültürel perspektiftir. Zira acelecilik, yorgunluk, ümitsizlik ve öfkeyi tetikler. Sonuç itibarıyla de dayanma gücü ve sabrı örselenen beşer, öfkesiyle hareket etmeye başlar. Başarı hayal olur.

سَبِّحْ (12 tekrar)

Anlamı: Tesbih et,

Yorumu: Gece-gündüz, sabah-akşam her dem Yüce Rabbinin adını anmayı, onu kusur ve noksanlıklardan tenzih etmeyi, varlık âlemindeki mahlûkattaki vaki kusurlardan hiçbirisi kendinde bulunmayan; unutmayan, uyumayan, yorulmayan, varlık nevinin muhtaç olduğu şeylerden münezze olan, yegâne güç ve kudret sahibi; varı-yoğu, hayatı-ölümü her şeyi yaratan, Yüce Allah'ı anmayı ve onu böyle tanımayı emreden bir KOD'lama'dır.

"Yaratıp düzene koyan,

Takdir edip yol gösteren,

Topraktan yeşil otu çıkarıp

Somra da onu kapkara bir sel artığına çeviren

Yüce Rabbinin adını tesbih et!

ذَكَرٌ (6 tekrar)

Anlamı: Öğüt ver, nasihat et! Sen öğüt ver! Sen yine de öğüt ver! O halde sen öğüt ver!

Yorumu: Peygamberin görevi, kendisinsin de sorumlu olduğu vahyi herkese ulaştırmak ve vahyin ölçüsüyle hareket etmek suretiyle örnekleyerek uygulanabilir hale getirmektir. Bu yükümlülüğü üslenen Hz. Peygamberin herkese Kuranla öğüt vermesini ifade ve emreden bir KOD'lamadır. Kitapla öğüt vermeyi kabullenip de sünneti dışlamak Kuranı anlamamaktır. Kitab-sünnet ayırımı yaparak iki ayrı delil ve naslar topluluğundan söz etmek ve sünneti Kurana alternatif naslar manzumesi olarak takdim etme vehim ve cürümü yerine, Kitabın, davranış ve sözleriyle yetiştirdiği nebiyi ve onun kitaba uymadaki hassasiyetini ve gösterdiği hedefe yürümedeki başarısını izlemek, bu vehmi izale etmek için en doğru ve samimi yoldur. Kuran-sünnet bütünlüğünü anlamak için de en doğru usuldür. Kuran neyi yap dediyse peygamber onu yapmıştır, neyi söyle dediyse de onu söylemiştir. İkilik yok birlik var. İki ayrı ses yok, bir ses var. Hz. Peygamberin örnekliğinin yegâne referansı olan Kuranı Kerim, açık bir dille onun bu kimliğine bizzat Yüce Allah'ı şahit tutmakta ve onun söz ve davranışlarındaki dürüstlük ve doğruluğu; "Çünkü sen hiç şüphesiz hakka götüren dosdoğru bir yol üzerindesin. Hac, 67", "Şüphesiz sen onları doğru bir yola çağırıyorsun. Mü'minin, 73", "Sen elbette dosdoğru bir yol üzere (peygamber) gönderilenlerdensin. Yâ Sîn, 4", "Şüphesiz ki sen doğru bir yola iletiyorsun. Şura, 52", "Öyle ise sana vahyedilene sınıksız sarıl. Şüphesiz sen doğru bir yol üzeresin. Zuhruf, 43", "Sen elbette yüce bir ahlak üzeresin. Kalem, 4" ifadeleriyle onaylamak suretiyle refere etmektedir. Hem kuran bize yeter deyip hem de kuranın onayladığı ve her ayetinde muhatap sayıp yücelttiği bir nebiyi; onun davranış ve sözlerini hiçe saymak da neyin nesi? Kimin sesi?.. Ayrıca Kuran;

"Mucizeler, ancak Allah'ın katındadır.

Ben ise sadece apaçık bir uyarıcıyım

Kendilerine okunmakta olan Kitab'ı

Sana indirmemiz onlara yetmemiş mi?

Elbette iman eden bir kavim için onda rahmet ve ibret vardır.

De ki:

Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter.

O, göklerde ve yerde ne varsa bilir.

Bâtla inanıp Allah'ı inkâr edenler var ya,

İşte! Ziyana uğrayacaklar onlardır."

"Sen resûl olarak gönderilmiş bir kimse değilsin", diyen kâfirlere

De ki:

*Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah ve
Yanında Kitap'ın bilgisi olan Peygamber yeter."*

*"Âyetlerimiz geldiğinde onu inkâr edenlere,
"Bu, apaçık bir büyüdür" ya da
"Yoksa Onu kendisi mi uydurdu" diyenlere*

De ki:

*Eğer onu ben uydurmuşsam,
Allah tarafından bana gelecek şeyi savmaya,
Gücümüz yetmez.*

*O, sizin Kur'ân hakkında yaptığımız taşkınlıkları çok daha iyi bilir.
Benimle sizin aranızda şahit olarak*

O yeter." fermanıyla da herkese en gür sesiyle öğüdünü bir kez daha yinelemektedir. Din, mutlaka kitap ve sünnetle anlatılmalıdır. Öğüt mutlaka kuranla ve onun tebliğcisi Hz. Peygamberle olur. Bunları terk ederek başka örnek ve önderlerle din anlatılmaz. Bu bir inhiraf ve sapmadır. Zira hiçbir şey kendi saffetini onlar kadar muhafaza edememiş ve zamanın getirdiği yozlaşma ve bozulmalardan kendini koruyamamıştır. Hiç biri Kitap ve sünnete lütfedilen muhafaza ve himayeye mazhar olamamıştır. Hepsi yozlaşma ve bozulmadan kısmen de olsa kendi payına düşeni almıştır. İslama ve Müslümanlara emek verenlere vefa ve onları hayırla yâd etmek gibi erdemli davranışlar ve onları saygı, sevgi ve dualarla hatırlamak kadirşinaslığı bir görev olmakla beraber ve bu hakları baki kalmak kaydı bir yana, asla dini onların önderliğinde sunma hakkını kimseye vermez. Şimdilerde şahit olduğumuz -İslama ve Müslümanlara nihayetsiz emek vermiş, tartışmasız kıymetli önder şahsiyetler olmaları bir yana- Mevlana ve Yunus Emre vb. üzerinden inşa edilmeye çalışılan anlayış, dinler arası diyalog formatına uygun, özünden soyutlanmış, peygambersiz, kitapsız, folklorik, kültürel bir din fenomenidir. Dinlerin ortak ilahi ve dua seremoni ve ritüellerine alkış tutmak, kendi özünden uzaklaşmak, merkezi beğenmeyerek eksende durmayı yeğlemek, inanç şarlatanlığı, şaklabanlık ve meddahlıktır. Ayyuka çıkmış hoşgörü söylemlerinin arkasına gizlenen çehre, daha önceleri inci-boncuk vererek Afrika'nın altınlarını çalan Avrupa'nın cingözlüğünü hatırlatmak suretiyle alaylı bir edayla sırtıtmaktadır...

لَا تَقْفَرُ (1 defa)

Anlamı: Sakın ezme, haksızlık etme

Yorumu: Yetim ve kimsesizlerin korunup, kollanması ve gözetilmesi, onların sahiplenilmesini emreden bir KOD'lama'dır. Hz. Peygamberi; "yetim ve kimsesizlerin, güçsüzlerin itilip kakıldığı bir toplum yücelmez", "yetim ve kimsesizleri himaye edenlerle cennette yan yanayım" ayrıca; "Allahım! İki zayıf ve güçsüzün hakkını almaya ve korumaya kararlıyım: Yetim ve kadın..." demek suretiyle kimsesizleri sahiplenmeye yönelten de bu ilahi emirdir. Bu davranış, Hz. Peygamberin örneklik ve önderliğine uyduğunu söyleyen ve düşünen herkesin vazgeçemeyeceği bir erdemdir.

لَا تَنْهَرُ (2 tekrar)

Anlamı: Sakın azarlama, geri çevirme,

Yorumu: Muhtaç olanları, dara düşenleri, yoksul ve fakirleri himaye etmeyi, onarın ihtiyaçlarını büyük bir nezaket ve zarafetle, itip-kakmadan, onurlarını kırmadan, zedelemeyen, incitmeden karşılamayı anlatan bir KOD'lama'dır. Muhtaç olmak, dara düşmek zordur. Bu zorluk, Kur'anı Kerimde; *Sadakalar, kendilerini Allah yoluna adayan, yeryüzünde dolaşmaya güç yetiremeyen fakirler içindir. İffetlerinden dolayı dilenmedikleri için, bilmeyen onları zengin sanır. Sen onları yüzlerinden tanırsın. İnsanlardan arsızca bir şey istemezler. Siz hayır olarak ne verirseniz, şüphesiz Allah onu bilir. Bakara, 273* ifadeleriyle dile getirilir. Zorda olanların, dara düşenlerin yardımına koşmak, imdadına yetişmek, Yüce Allah'ın merhamet ve yardımına da vesiledir.

فَحَدِّثْ (1 defa)

Anlamı: Anlat da anlat! Söyle ha söyle! Minnet ve şükranla an!

Yorumu: Yoksul, fakir, yetim ve kimsesiz iken Hz. Peygamberi himaye edip, nice nimetlere ulaştıran, nice erdemlere yükselten, sayısız nimetler bahşeden Yüce Allahı her dem hatırlayıp, onun ikram ve nimetlerini söyleyip anlatması, nimetleri gerçek sahibinin Yüce Allah olduğunun bilincinde olması gerektiğini ona ihtar eden bir KOD'lama'dır. Yüce Allah, Hz. Peygambere;

"Seni bırakmayan ve sana darılmayan,

Yakında sana hoşnut olacağın kadar

İhsanda bulunacak olan,

Seni yetim bulup barındıran,

Şaşırmış bulup da yol gösteren,

Fakir bulup zengin eden Rabbin için -bunları hatırla ve öyleyse-

Yetimi sakın ezme!

Muhtaç olanı,

El açıp isteyen

Sakın azarlama!

Rabbinin nimetini minnet ve şükranla an!" demek suretiyle bu erdemi öğretmektedir. Her hayrın ve şerrin mutlak yaratıcısı olan Allahın lütfu olmadan bu güzelliklere ermenin mümkün olmadığını bilinmesi gerektiğini ifade eden bir erdem öğretisidir. Çaba ve gayretin lüzumu aşikâr olmakla birlikte, her çaba başarıyı getirecektir diye bir kural yoktur. Bu sebeple Karun gibilerin "*ben layık olduğum, çalıştığım ve hak ettiğim için bu varlığı hak ettim ve onu elde ettim*" bakışı nimetin gerçek sahibine ihanettir. Nimetlerin gerçek sahibine şükredildikçe artar, inkâr edildikçe eksilir ve nice musibetleri celp eder. Her Müslüman, Hz. Peygamberin ahlaki önderliğinde bu erdemi sahiplenmelidir.

فَانصَبْ (1 defa)

Anlamı: Hemen başka işe koyul, sağlam dur, dik dur, kalk yorul

Yorumu: İnsanoğluna yepyeni bir dünya, içinde buldukları çağın yozlaşmış ve aşınmış değerlerine karşılık, yeni, yepyeni değerler kazandırmak için gönderilen Hz. Peygambere, hak ve hakikati öğretmek için yorulmadan, bıkmadan, usanmadan, durmadan çalışmayı, özgüveni tam olarak, dik durmayı, her fırsatta ilahi emirleri muhataplarına örnekleyip anlatmayı anlatan bir KOD'lamadır. İddiası ve içinde bulunduğu çağın değerler erozyonuna karşı söyleyecek sözü olan her erdem sahibinin ihtiyacı duyacağı bir davranış olduğu aşikârdır. Bu emir, boş zaman söylemleriyle, kısacık ömür nimetini hiçe sayan ve insanlığı boş avuntularla oyalayan çağın yanlışlarına karşı dikkatli olmaya çağıran çok ciddi bir ahlaki öğretilerdir. Boş zaman yok, boşa harcanan zaman var. Hayatı ve bir nefesi bile geri getirilemeyecek ömür nimetini bu muhteva içinde dolu dolu yaşamak ve güzel işlerle değerlendirmek gerekmektedir.

ارْغَبْ (1 defa)

Anlamı: Yönel, istek ve sevgiyle yönel, ilgi duy, rağbet et

Yorumu: Büyük bir çaba ve gayret gerektiren tebliğ sorumluluğunu üslenen Hz. Peygamberin, her beşer gibi sevgi, saygı ve muhabbet besleyeceği, yegâne zatın Yüce Allah olduğunu anlatan bir KOD'lamadır. En güçlü muharrik aşk ve sevgidir. Dünyada var olan her şey bir yana ilahi aşk ve muhabbet bir yana... Dünya haz ve nimetlerinden istifade etmesinin meşru olduğu aşikâr olmakla birlikte, beşer gönlünün dünyevi güzellikleri sevmeye müsait ve mütemayil olduğu gerçekliği karşısında Hz. Peygamberden dikkatli davranması istenmektedir. Bu emir, Hz. Peygamberin, ilgisinin, rağbetinin, sevgisinin ve sonsuz muhabbetinin sadece ve yalnızca Yüce Allah'a yönelmesini istemektedir.

صَلَّ (2 tekrar)

Anlamı: Namaz kıl! Dua et, Kulluk et

Yorumu: Kulluğun en önemli göstergesi, dua ve namazdır. Yüce Allahın huzurunda büyük bir tazim ve hürmetle eğilerek, yalnızca ona kulluk etmesi gerektiğini anlatan bir KOD'lamadır. Namaz islamın en temel umdelerinden ve müslümanın alamet-i farikası değerinde bir ibadettir. Hiçbir şekilde, hiçbir sebeple tartışma mevzu edilemez, her halükarda eda edilmesi gereken mü'minin vizyon ve şiarıdır. Yazılı ve görsel basın aracılığıyla zaman zaman esnetilip aşındırılmaya çalışılan ibadet ve namaz konusu, islamın ve imanın şartları meselesi değerler erozyonunun sınırlarının pervasızlığı ve sınır tanımadığının en belirgin işaretidir. Çok değil birazcık Kuran ve sünnet bilgisi olan, Peygamberin hayatından zerrece haberdar olan hiç kimsenin tartışma konusu yapması şöyle dursun, havasını bile teneffüs etmeye itibar etmeyeceği kirlilik oranı yoğun bir atmosferdir.

وَأَنْحَرُ (1 defa)

Anlamı: Kurban kes

Yorumu: Allahın kendinse lutfettiği nimetlere karşılık olmak üzere, sahip olduğu mal ve mülkten, yine insanların istifadesine sunmak üzere bazı hayvanları kurban etmesini emreden bir KOD'lama ve erdem çağrısıdır. İnandığı kutsallarına sahip olduğu varlıkları kurban etme güdüsü, insanoğlunun fitri bir eğilimidir. Antik ve modern çağda çeşitli inanış biçimlerinde bu davranışın olumlu olumsuz pek çok örneğini görmek mümkündür. Hatta çoğu kez insanoğlunun kendi hemcinslerini; erkek ya da kız çocuklarını tanrı saydıkları kutsalları uğruna kurban ettikleri zalimce uygulamalar tarihin hafızasında kayıtlıdır. İslam hem beşerin içinde var olan bu adama ve teşekkür güdüsünü tatmin etmek hem de onu doğruya kanalize etmek için kurallar vazetmiş hem de insanın asla ve asla hiçbir kutsala kurban edilemeyeceğini anlatmak için Hz. İbrahim'in oğlunu kurban etme hikâyesini Kuranı Kerimde anlatmak ve sonuçta bu kurbanı reddetmek suretiyle sonsuza dek bu konuyu kapatmıştır. Şöyle ki;

"Ey Rabbin! Bana salihlerden olacak bir çocuk bağışla."

Biz de ona uysal bir oğul müjdeledik.

Çocuk kendisiyle birlikte koşup yürüyecek yaşa gelince İbrahim ona, "Yavrurum, ben rüyamda seni boğazladığımı gördüm. Düşün bakalım, ne dersin?" dedi. O da, "Babacığım, emrolunduğun şeyi yap. İnşaallah beni sabredenlerden bulacaksın" dedi.

Nihayet her ikisi de (Allah'ın emrine) boyun eğip, İbrahim de onu (boğazlamak için) yüz üstü yere yatırınca ona, şöyle seslendik: "Ey İbrahim!"

"Gördüğün rüyanın hükmünü yerine getirdin. Şüphesiz biz iyilik yapanları böyle mükâfatlandırırız."

"Şüphesiz bu apaçık bir imtihandır."

Biz, (İbrahim'e) büyük bir kurbanlık vererek onu (İsmail'i) kurtardık.

Sonradan gelenler arasında ona güzel bir ad bıraktık.

İbrahim'e selâm olsun.

Iyilik yapanları işte böyle mükâfatlandırırız.

Çünkü o mü'min kullarımızdandı. Sâffât, 100-111. ifadeleriyle bir peygamberin sözlü değil, davranış hikâyesi olarak nakledilmesi, hiçbir yorum ve istidlale gerek olmadan insanın asla kurban edilemeyeceği olgusunun istisnasız herkese uygulamalı olarak ilanını içermektedir.

İnsan hiçbir kutsala kurban edilemez. Hiç kimse bir başka insanın, kanı, malı, canı, ırzı ve haysiyeti üzerinden, onları istismar ve feda etmek suretiyle olgunluk ve erdemlere ulaşamaz. Ancak kendi sahip olduklarını hukukuna riayet etmek kaydıyla erdemlere ulaşma vasıtası yapabilir.

قُلْ (309 tekrar)

Anlamı: De, de ki, söyle, ilan et, açıkça söyle!

Yorumu: Hz. Peygambere, her şeyi, herkese ve her zaman söylemeyi, kendi düşünce, inanç, davranış ve konuşma sınırlarını, öğretisinin muhtevasını, bıkmadan, usanmadan yorulmadan açıkça anlatmayı emreden bir KOD'lama. Bu üslupla zikredilen emirler tetkik edildiğinde, İslami bir manifesto/beyanname niteliği taşıyan bu emirler manzumesinin muhtevası; "iman, ilim, ibadet ve kulluk, mağfiret, sığınma, tevekkül, nimetleri takdir etmek ve sorumluluk, dünyayı imar etme bilinci, tevhid, ihlâs ve samimiyet, Allahtan sakınmak, şirkten ve nifaktan kaçınmak, yönetim-otorite ve yasama, kimlik-tavır-duruş-vakar-özgüven ve meydan okuma, kıyamet, diriliş, ölüm, ahiret, yaratılış, iyilik, dürüstlük, adalet ve zulüm, haksız yere adam öldürmemek, suçun şahsiliği, tenzih ve ibrâ, davet-çağrı-zerâfet ve ihsan, cihad-mücadele, cedel ve üslup, seçim ve irâde özgürlüğü, hevâ-heves ve arzuların peşinden koşmamak" ana fikri çerçevesinde özetlenebilir. Bu ifade aynı zamanda Hz. Peygamberin hadislerinin muhtevasıyla ilgili olarak, inanç, davranış, düşünce ve konuşma alanlarını belirleyen bir düzlemi de çerçevelemektedir. Kur'anı Kerimde ilk kez, 18. sırada nazil olan Kâfirûn süresinde kullanılan (قُلْ) kelimesi tebliğin artık açıktan yapılması gerektiğini, gizlilik döneminin sona erdiğini emreden bir deklarasyondur. Kur'anı kerimde yaklaşık 309 yerde zikredilen bu kelime ile açıklanan emir ve tavsiyeler İslamın bütün değerler sistemini özetleyen bir manifestodur. Bu

emirle deklare edilen manifestonun kültürel, siyasal, sosyal, hukuki ve ferdi en güzel örneklerini şu ayeti kerimeler özetlemektedir;

“De ki:

Gelin!

Rabbinizin size neleri haram kaldığını okuyayım:

O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın,

Ana-babaya iyilik edin,

Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin-hepinizin rızkanı biz veririz-;

Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın ve

Allah'ın yasakladığı cana haksız yere kıymayın!

İşte bunlar Allah'ın size emrettikleridir.

Umulur ki düşünüp anlarsınız.

Rüşd çağına erişinceye kadar,

Yetimin malına, sadece en iyi tutumla yaklaşın;

Ölçü ve tartıyı adaletle yapın.

Biz herkese ancak gücünün yettiği kadarını yükleriz.

Söz söylediğiniz zaman, yakınlarınız dahi olsa

Adaletli olun,

Allah'a verdiğiniz sözü tutun.

İşte Allah size, iyice düşünesiniz diye bunları emretti.

Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur.

Buna uyun.

Başka yollara uymayın.

Zira o yollar sizi Allah'ın yolundan ayırır.

İşte sakınmanız için,

Allah size bunları emretti. En'âm,151, 152, 153”

“Sen tevhide davet et! ve

Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!

Onların heveslerine uyma! Ve

De ki:

“Ben Allah'ın indirdiği Kitab'a inandım ve

Aranızda adaleti gerçekleştirmekle emrolundum.

*Allah bizim de Rabbimiz,
Sizin de Rabbinizdir.
Bizim işlediklerimiz bize,
Sizin işledikleriniz de sizedir.
Aramızda tartışılacak bir konu yoktur.
Allah hepimizi bir araya toplar,
Dönüş de O'nadır." Şurâ,15"*

"De ki:

*"İster Allah deyin,
İster Rahman.
Hangisini deseniz olur.
Çünkü en güzel isimler O'na hastır."
Namazında yüksek sesle okuma,
Onda sesini fazla da kısma;
İkisinin arası bir yol tut.
"Çocuk edinmeyen,
Hâkimiyette ortağı bulunmayan,
Acizlikten ötürü bir dosta da ihtiyacı olmayan
Allah'a hamd ederim." de! Ve
Tekbir getirerek O'nun şanını yücelt! İsrâ,110, 111"*

"De ki:

*Rabbim adaleti emretti.
Her secde ettiğinizde yüzlerinizi
O'na çevirin ve
Dini yalnız Allah'a has kılarak,
O'na yalvarın.
İlkin sizi yarattığı gibi yine
O'na döneceksiniz. A'râf,29"*

"De ki:

*Bizim işlediğimiz suçtan siz sorumlu değilsiniz;
Bize de sizin işlediğinizden sorumlu değiliz. Sebe',25"*

لا تُحْرَكُ (1 defa)

Anlamı: Kımıldatma, çabalatma, Vahyi çarçabuk almak için dilini kımıldatma!

Yorumu: Unutmak, bazı bilgileri dikkatten kaçırmak gibi endişelerle vahiy nazil olurken ve Cebrail tarafından kendisine Kur'an öğretilirken bir taraftan da sessizce diliyle okunan ayetleri tekrarlayan Hz. Peygambere, iyi bir öğrenmenin tam bir dikkat ve konsantrasyonla mümkün olacağını emir ve tavsiye eden bir KOD'lama ve davranış telkinidir. Eğitim ve öğretimde çok önemli pedagojik bir prensibi belirlemesi açısından fevkalade önemli ve güncel olan bu ilke, iyi bir öğrenme ve anlamının derste ve hocanın dikkatle izlenmesiyle mümkün olacağını belirlemektedir.

اَتَّبِعْ (6 tekrar)

Anlamı: Uy, takip et; Rabbinden sana vahyolunana uy. Doğru yola yönelerek İbrahim'in dinine uy! O halde, biz onu okuduğumuz zaman Sen onun okunuşunu takip et!

Yorumu: Kendisine indirilen vahyin hem öğretim ve kıraat esnasında hem de bütün kural ve prensiplerine hiçbir endişeye aldırılmadan, bazı dengeleri gözetme adına bir takım yumuşama ve esnekliklere iltifat etmeden uymayı ve uygulamayı emir ve ifade eden bir KOD'lama ve erdem çağrısıdır. Tam bir teslimiyet içinde, hiçbir arka plan gözetmeden, tartışma, polemik ve pazarlık konusu yapmadan vahye uymak, dini samimiyetin ve kulluğun en önemli göstergesidir. Vahye mutlak uyma konusunda, Kurani Kerimde Hz. Peygambere;

"O halde, biz onu okuduğumuz zaman

Sen onun okunuşunu takip et!

Sonra onu açıklamak da bize aittir."

"Resûlüm!

Sen, sana vahyolunana uy ve

Allah hükmedinceye kadar sabret."

"Rabbinden sana vahyolunana uy.

O'ndan başka tanrı yoktur.

Müşriklerden yüz çevir."

"Seni bir şeriat sahibi kıldık;

Sen ona uy!

Bilmeyenlerin isteklerine uyma!"

"Doğru yola yönelerek

İbrahim'in dinine uy!

O müşriklerden değildi. "

"Rabbinden sana vahyedilene uy!" denilmekte ve hiçbir gerekçeye itibar etmemesi emredilmektedir.

تَوَلَّ (4 tekrar)

Anlamı: Aldırma, yüz çevir, bırak ilgilenme!

Yorumu: Kendisine indirilen vahyi herkese, her zaman ve her yerde tebliğ etme sorumluluğunu yerine getiren Hz. Peygamberden yüz çeviren, tebliğini yalanlayan ve ona çeşitli eza cefa edenlere aldırması, üzülmemesi, görevini yerine getirdikten sonra işini Allaha havale edip istikrarla yoluna devam etmesi ve münkirlere, müşriklere aldırması ve onları önemsememesi gerektiğini anlatan bir KOD'lama ve erdem çağrısıdır. Kuran bu konuyu;

"Sen de onlardan yüz çevir!

Sen bir süre onlara aldırma!

Daha öncekilerin yaptığı gibi Peygamberlerini reddedenlerden yüz çevir.

Artık kınanacak değilsin. " ifadeleriyle dile getirmektedir.

لَا يَكُنْ (1 defa)

Anlamı: Olmasın, kalbinde bir şüphe olmasın

Yorumu: kim ne derse desin, nasıl algılsa algılasın, Kuran Kerimin, Hz. Peygambere indirilmiş, gayb bilgileri, gayb haberleri içeren, geçmişin ve geleceğin tanzim edilmesiyle ilgili prensipleri vazeden, kimsenin şüphe etmemesi gereken, yüce bir Kitab olduğunu anlatan bir KOD'lamadır. Günümüz dünyasının kuran tartışmalarına mucizevî bir eleştiri getiren bu emir, Kuran algısı ve çalışmaları hakkında modernitenin çarpıklıklarına, şüphelerini bir yana bırakarak anlama çağrısı yapmaktadır. Aksi halde ondan istifade etmenin mümkün olamayacağını da ihtar etmektedir. Çünkü iman şüphe, zan ve şaibe götürmez.

اسْأَلْ (4 tekrar)

Anlamı: Sor, öğrenmek için araştır

Yorumu: Peygamberlerin ilki olmayan, kendisinden önce pek çok peygamberin gelip-geçmiş olduğunu kuranın ifadesiyle de dillendiren Hz. Peygambere, kuranda anlatılan bazı kıssaların halk arasında da yaygın biçimde bilindiğini de hatırlatarak, o helak olan isyankâr kulların hikâyesini bilenler de vardır. Sor ki anlatıp seni doğrulasınlar. Ayrıca, kâinatın yaratılışıyla ilgili bir bilene sorması istenmekte, bununla hem daha önceki kutsal kitapların muharref olmaması bilgi belgelerinden, hem de kâinatı

gözlemleyen deneysel bilimsel gelişmelere kapı aralayan, ufuk açan bir soruşturma önerisidir. Kendisine indirilen Kuranın daha önceki kutsal kitaplarda mezkûr olduğunu hatırlatan ve de putperestliğin hiçbir referansı olmadığını anlatmak üzere daha önce gönderilmiş hangi kitap ve peygamber böyle bir şey söylemiş ki demek suretiyle, geçmiş ümmetlerden erdem sahiplerinin şahitliği ve bilgisini de gündeme taşıyan bir KOD'lama'dır. Ayrıca öğrenmenin bir sorma ve araştırma serüveni olduğunu da belirtmektedir.

فَقْصُصْ (1 defa)

Anlamı: Hikâye et, kısca anlat, kıssadan hisse öğret

Yorumu: Hz. Peygambere tebliğ esnasında, muhatapların kuranın hikmet ve sırlarını daha iyi anlayabilmeleri için kıssalarla, temsillerle eğitim ve öğretim yapmasını öneren bir KOD'lama'dır. Kuranı Kerimde bununla ilgili fevkalade muhteşem şu örnek sunulmakta ve ibretle düşünmeleri için Hz. Peygambere;

"Dünyaya saplanıp hevesinin peşine düşen,

Ayetlerimizi yalanlayan kavmin durumu/ruh hali

Tıpkı köpeğin durumuna/haline benzer;

Üstüne varsan da dilini çıkarıp solur,

Bıraksan da dilini sarkıtıp solur.

Düşünsünler/kıssadan hisse alsınlar diye bu kıssayı anlat!" ifadeleriyle bu kıssayı anlatması emredilmektedir.

خُذْ (2 tekrar)

Anlamı: Al! Huy edin!

Yorumu: Hz. Peygamberin tebliğinde başarılı olması için kendisine önerilen fevkalade önemli, her lider ve önderin de edinmesi gereken çok önemli bir güzellik; bağışlayıcı olması istenmekte, ayrıca müminlerin mallarından fukaranın da payı olan bir miktarı; zekât olarak alması emredilen bir KOD'lama'dır. Her kusuru sert biçimde cezalandırmak yerine bağışlayıcı, eğitici, öğretici ve tedrici bir şekilde toplumsal tekâmülü sağlamayı hedef seçmesi ve gaye edinmesi istenmektedir. Günümüz dünyasının dominant, cezalandırıcı, asık suratlı yöneticilerinin kendisine pay çıkaracağı önemli bir öğretilerdir. Davranışlardaki eksikliği, kusuru paylaşmanın yolu bağışlama, ekonomik ve mali eksiklik ve kusurları paylaşmanın yolu da zekâttır. Maddi ve manevi paylaşımın, yek pare cemiyet modelinin tek kelimeyle cemedilmiş fevkalade veciz anlatımıdır.

وَأْمُرْ (2 tekrar)

Anlamı: Emret!

Yorumu: İslamın en kısa ifadesiyle özetini sunan bu sihirli kelime, iyiliği, güzelliği, iyi ve güzel olan her şeyi ve namazı, yani insanların ve Allahın hukukunu gözeten değerleri emretmeyi anlatan bir KOD'lama. Bu perspektifle bakıldığında, her nassın; ayet ve hadisin bir;

- a) Sosyo-kültürel arka planı ve hedefi vardır,
- b) Sosyo-politik arka planı ve hedefi vardır,
- c) Sosyo-ekonomik arka planı ve hedefi vardır,

d) Psiko-sosyal arka planı ve hedefi vardır. Bütün çöküşlerin de parametreleri aynıdır. Kazanımlarımızla kaybettiklerimiz aynı ölçekte ölçülebilir. Kültürel, ekonomik, sosyal ve psikolojik kazanımlarıyla yücelen bir toplum, aynı parametrelerin kaybıyla çöker. Bu sebeple hiç durmadan, yorulmadan, herhangi bir beklentisi olmadan, herkesin ferdi ve toplumsal olarak yücelmesi ve erdemlere ulaşması için, iyiliklerin yaygınlaşmasına katkıda bulunması, onları takdir ve teşvik etmesi, kötülüklerin azalması ve onların yadigarlanması hususundaki çabasını ısrarla sürdürmesi gerekmektedir.

أَعْرِضْ (6 tekrar)

Anlamı: Aldırma, dön yüzünü, yüz çevir, onlara aldırma, onları bırak, uzak dur, kendi haline bırak,

Yorumu: İnsanoğlunun bütün karakter özellikleriyle, her anlayış ve huydan insanla karşı karşıya gelen Hz. Peygamberin yaşadığı güçlükleri, yüce Allah vahyin öncülüğünde bir bir çözmüş ve onu örneklik konumunda standardı eşsiz bir mevkie yerleştirmiştir. Bu anlamda her kusuru derhal cezalandırmak ve onu hedef tahtası yapmak yerine, daha sakin, nazik, zarif, kusurları bağışlayan bir tavırla, kaba ve cahillerin kusuruna bakmamayı, müşriklerden yüz çevirmeyi, din hakkında ileri-geri konuşanlarla oturup tartışmamayı, bir de yemin billâh ederek kendisine inandığını söyleyen, emir ve arzuların "başımız gözümüz üstüne" diyen riyakâr münafıklara itibar etmeyip onları ciddiye almamayı, uzak durmayı ve onlara beş paralık kıymet vermemeyi Hz. Peygambere öğreten bir KOD'lama ve ahlaki öğretilerdir.

اسْتَعِذْ (4 tekrar)

Anlamı: Sığın, Allaha sığın

Yorumu: Her darda ve sıkıntıda, iyi ve kötü anlarda hep Allah'ı anmayı, özellikle şeytanın kışkırtmalarından yüce Allaha sığınmayı, Felak ve Nas sürelerindeki öğretiler doğrultusunda onun yardım ve lütfuna olan ihtiyacı Hz. Peygambere öğreten bir KOD'lama. Kur'anı Kerim, özellikle;

De ki:

“Rabbim!

Şeytanların kışkırtmasından sana sığınırım!

Onların yanımda bulunmasından da sana sığınırım! Rabbim!” ifadeleriyle duaların sığınmadaki payını Hz. Peygamberin şahsında herkese öğretmektedir.

بَشِّرْ (4 tekrar)

Anlamı: Müjdesini ver, müjdele, müjde ver, müjdeler olsun! (cennetle müjde anlamında)

Yorumu: İnsanoğluna iyilik ve erdemleri öğretmek için gelen Hz. Peygamber, Kuranı Kerimin verdiği haberler doğrultusunda insanoğlunun tarihi seyir ve serüveninden de dersler çıkarmak suretiyle onları hayra yöneltmesini, umutsuzlara yer olmayan, umut ve başarılarla onları donatmayı emir ve tavsiye eden bir KOD'lamadır. İslami öğretilerde umutsuzluğa yer yoktur. Kullar imtihan için geldikleri bu dünya mülkünde yaptıkları her hayırlı ve iyi işin karşılığını dünyada veya ahrette mutlaka bulacaklardır. Kuranı Kerim'de, Hz. Peygamber'e;

“Allah'tan sakınanları,

Dinleyip de sözün en güzeline uyanları,

Peygamberine ve sözlerine uyanları,

Camı malı pahasına Allah'ın emirlerine uyanları”.

“Tevbe eden,

İbadet eden,

Hamdeden,

Oruç tutan,

Rükû eden,

Secde eden,

İyiliği teşvik edip kötülükten alıkoyan ve

Allah'ın sınırlarını koruyan,

Müminleri müjdelemesi” emredilmektedir.

بَشِّرْ (6 tekrar)

Anlamı: Uyar, haber ver, müjdeni ver!!! Kötü haberin müjdesini ver!! (cehennemle müjde anlamında)

Yorumu: Muhteşem bir ironi yapılmak suretiyle, kötü, ahlaksız, fitne-fesat peşinde koşan, insanlar arasında adaletsizlik, ahlaksızlık ve zulmün yaygınlaşmasından menfaat uman, çıkar sağlayan haysiyetsizlere tahkir edici bir üslupla, cehennemi ve azabı müjdeleme!!! ifadesiyle haber vermeyi anlatan bir KOD'lama. Hümanizma bir hayaldir. Hiçbir gerçekliği olmayan bir ütopyadır. İyilerle, kötülerin aynı değerler düzleminde algılanması varsayımı hastalıklı bir ruh halidir. Tıpkı iyilik ve kötülük denk olmadığı gibi iyiler ve kötüler de asla denk değildir. Bu sebeple ceza ve ödül/ mükâfat hayatın vazgeçilmez bir realitesidir. Erdemlere ulaşma iddiasında olan bütün klasik ve modern toplumların beşeri ve kurumsal kimliklerinin temelini de bu yargı oluşturur. İyilik edenlere iyilikle mukabele, kötülük edenlere de ceza ile mukabele adaletin temelini teşkil eder. Bu sebeple yüce Allah, Peygamberine kötülere; kafirlere, münafıklara, mütekebbirlere, insanların mallarını haksız bir şekilde devşirmek suretiyle ekonomik dengeleri altüst edenlere, kuranı reddedenlere dünya ve ahirette şiddetli, aşağılayıcı bir ceza ve azabı haber vermesini, müjdelemesini!!! emretmektedir.

تَوَكَّلْ (9 tekrar)

Anlamı: İtimat et! Mütevekkil ol! Güven, dayan, güvenip dayan, tevekkül et, dayanıp güven, vekilin Allah olsun!

Yorumu: Yüklendiği sorumluluğu yerine getirmede, karşılaştığı güçlükleri aşmada, hiçbir zorluk ve engele aldırmandan hedefine yürümede en küçük bir umutsuzluk ve gevşeme ve savsaklamaya iltifat etmeden görevini yerine getirme azim ve gayretiyle yürümesini peygamberine emreden yüce Allah, destek olarak kendisinin ona yeteceğini, sadece ve sadece ona güvenmesini, vekilinin ve desteğinin bizzat kendisi olduğunu öğreten bir KOD'lama.

"Eğer seni aldatmak isterlerse bilmiş ol ki sana yetecek Allah'tır. O, seni bizzat kendi yardımıyla ve mü'minlerle destekleyen ve onların kalplerini uzlaştırandır. Şayet yeryüzündeki şeyleri tümüyle harcasaydın, sen onların kalplerini uzlaştıramazdın. Fakat Allah onların arasını uzlaştırdı. Şüphesiz O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir. Ey Peygamber! Sana ve sana tabi olan mü'minlere Allah yeter. Enfül, 62, 63, 64"

"Kur'an'ı sana farz kılan Allah, şüphesiz seni başarıya ulaştıracaktır. Kasas, 85"

وَأَعْبُدْ (6 tekrar)

Anlamı: Kulluk et, ibadet et, kul ol,

Yorumu: Tam bir ihlâs ile riyasız, içten, ölüm gelinceye dek, her şeyin sahibi olan, şeriki ve benzeri olmayan Allaha kulluk etmeyi, sadece ve

yalnızca ona ibadet etmeyi, ondan başkasına boyun eğmemeyi anlatan bir KOD'lama. İyi bir kulluk, zamanı planlamak, mekânı planlamak ve zamanı mekânı paylaşanlarla ilişkileri planlamakla mümkün olur. Bu medeniyetin yetiştirmeyi hedeflediği insanın erdemi de bu planlamanın mükemmelliğiyle eşdeğerdir.

اصْطَبِرْ (2 tekrar)

Anlamı: Sabırlı ol, metanetli ol, istikrarlı ol, sabırla devam et

Yorumu: Allahın emirlerini yerine getirme ve ona kulluk etmede sabırlı ve metanetli olmayı, yorgunluk, tekâsül ve bıkkınlık göstermemeyi emreden bir KOD'lama. Kur'an'da şöyle buyrulmaktadır;

"O'na kulluk etmek için

Sabırlı ve metanetli ol!"

لَا تَعْجَلْ (2 tekrar)

Anlamı: Acele etme,

Yorumu: Takdir-i İlahide her şeyin bir zamanı vardır. Bunun bilincinde olup sabırlı davranmak kulluk imtihanını başarmak için fevkalade önemlidir. Zaten dünya hayatının sebep-i vücudu ve hikmeti de, nimetlere şükür, külfetlere, belalara ve musibetlere sabırdır. Bu hikmetli algıyla davranmak, sabırlı olmak, her şeyin zamanını beklemek, özellikle Hz. Peygamberin tebliğ esnasında kendisine karşı direnen, erdemsizliğin her türlüünü reva görerek saldırgan ve mütecaviz davranan müşriklere karşı daha sükûnet ve teenniyle davranmasını, acele etmemesini anlatan bir KOD'lama. Ayrıca en büyük fikri ve manevi desteği olan Kur'anı okurken ve dinlerken de aheste davranmasını isteyen bir ahlaki öğretilerdir.

أَقِمْ (6 tekrar)

Anlamı: Yüzünü dine çevir, Ona çevir, tam-doğru-sürekli yap, kıl, namaz kıl, çevir, yönel

Yorumu: İyi bir kul, erdemli bir insan olmak için, şirkten uzak, sadece Allaha yönelen ve belirlenen vakitlerde büyük bir vecd ve saygıyla Allaha ibadet eden ve namazını kılan bir kul olmayı emreden bir KOD'lama. Namaz kılmak bir müslümanın en önemli görev ve alamet-i farikalarından biridir. Onu terk etmek, savsaklamak erdemlere ulaşmaya mani, bir Müslüman için ihmal edilemez ehemmiyette bir sorumluluktur.

أَنْتِ (4 tekrar)

Anlamı: Oku, söyle; anlat, naklet, ibret levhası olarak hatırlat, aynısını söyle, Rabbinin Kitabından sana vahyedileni oku! Onlara İbrahim gibi

söyle! /İbrahim'in haberini de naklet! Onlara Nuh gibi söyle! /Nuh'un haberini oku

Yorumu: Hz. Peygamberin en önemli görevlerinden biri de insanları hak dine ve erdemlere çağırmasıdır. Bu görevini yaparken kendisine geçmiş ümmetlerin ve peygamberlerin hatıralarından örnekler sunularak, mücadelesinin seyri hakkında bir durum tesbiti yapması ve umutsuz olmaması bildirilmektedir. Daha önceleri peygamber ve ümmetlerin başından geçen tecrübeler hikâye edilmek suretiyle bir şevk ve heyecan kazandırılmakta, umutsuzluğa mahal olmadığı ifade edilmektedir. Bütün peygamberlerin tebliğ esnasında ümmetleriyle yaşadığı, özellikle Hz. Nuh'un, Hz. İbrahim'in ve Hz. Âdem'in yaşadığı süreçleri aktarmak suretiyle daha önceleri yaşanan benzer zorlukların beşer karakterinin tabii sonucu olduğunu ve mevcut güçlüklerin onun başarısına mani bir yönü olmadığını tesbit eden bir KOD'lama.

Tavır olarak cesaret ve vakar abidesi Hz. Nuh'un, söz ve ifade olarak da fikir ve aksiyon abidesi Hz. İbrahim'in bayraklaşan mücadelesine atıfla onlar gibi yapması ve söylemesi istenmektedir. Hz. İbrahim'in süre-i Şuara'daki, Hz. Nuh'un süre-i Yunus'taki ümmetlerine seslenişini aynen nakletmesi emredilmektedir. Zira bu iki peygamberin tavrının geleneksel hak mücadelesinin ilke ve prensiplerini çerçevelediği aşikârdır; *Andolsun, biz Nuh'u ve İbrahim'i peygamber olarak gönderdik. Peygamberliği ve kitabı onların soylarına da verdik. Onlardan kimi doğru yola ermiştir, ama içlerinden birçoğu da fasık kimselerdir. Sonra bunların peşinden artarda peygamberlerimizi gönderdik. Onların arkasından da Meryem oğlu İsa'yı gönderdik, ona İncil'i verdik ve kendisine uyanların kalplerine şefkat ve merhamet duygusu koyduk. (Kendiliklerinden) icat ettikleri ruhbanlığa gelince; biz onu onlara farz kılmamıştık. Allah'ın rızasını kazanmak için onu kendileri icat etmişlerdi. Fakat ona da gereği gibi uymadılar. Biz de içlerinden iman edenlere mükâfatlarını verdik. Fakat onlardan birçoğu da fasık kimselerdir. (Sure-i Hadid, 26-27)*

Bu seslenişlerin müslüman kimliğinin, duruş ve tavrının belirlenmesi bakımından önemi çok büyük ve belirleyici, anlatım bakımından da fevkalade vecizdir.

Hz. Nuh'un öğretisi de kendisine hikaye edilerek ona yol göstermiş ve ondan da ümmetine örnekleyerek anlatması istenmiştir. Şöyle ki;

"Onlara Nuh gibi söyle! /Nuh'un haberini oku!

Hani o vaktiyle kavmine demişti ki:

"Ey kavmim!

Eğer benim aranızda durmam ve

Allah'ın âyetlerini hatırlatmam size ağır geldi ise,

*Ben yalnız Allah'a dayanıp güvenirim;
Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp,
Yapacağınızı kararlaştırın.
Sonra işiniz başınıza dert olmasın.
Bundan sonra vereceğiniz hükmü bana uygulayın ve
Bana mühlet de vermeyin.
Eğer yüz çeviriyor ve kabul etmiyorsanız,
Zaten sizden hiçbir ücret de istemedim.
Benim ücretim, ancak Allah'a aittir.
Bana (tek başıma da olsam) müslümanlardan olmam emredildi.”(Yunus,71-72)*

“Ben dedem İbrahim’in duasıyım” tesbitiyle duası; “*Ey Rabbimiz! Bizi sana boyun eğenlerden kıl, neslimizden de sana itaat eden bir ümmet çıkar, bize ibadet usullerimizi göster, tevbemizi kabul et; zira tevbeleri çokça kabul eden, çok merhametli olan ancak sensin.” Bakara 128.*

“*Ey Rabbimiz! Onlara, içlerinden senin âyetlerini kendilerine okuyacak, onlara kitap ve hikmeti öğretecek, onları temizleyecek bir peygamber gönder. Çünkü üstün gelen, her şeyi yerli yerince yapan yalnız sensin Bakara, 129*” olduğunu ifade ettiği Hz. İbrahim’in öğretisi kendisine hikaye edilerek ona yol göstermiş ve ondan da ümmetine örnekleyerek anlatması istenmiştir. Şöyle ki;

*“Onlara İbrahim gibi söyle!İbrahim'in haberini de naklet!
Hani o, babasına ve kavmine:
Neye tapıyorsunuz? demişti.
“Putlara tapıyoruz ve onlara tapmaya devam edeceğiz” diye cevap verdiler.
İbrahim: Peki, dedi,
Yalvardığımızda onlar sizi işitiyorlar mı?
Yahut size fayda ya da zarar verebiliyorlar mı?
Şöyle cevap verdiler:
“Hayır!
Ama biz babalarımızı böyle yapar bulduk.”
İbrahim dedi ki:
İyi ama ister sizin, ister önceki atalarımızın,
Neye tapığımızı biraz olsun düşündünüz mü?
İyi bilin ki onlar benim düşmanımdır;*

Ancak âlemlerin Rabbi benim dostumdur;

Beni yaratan ve

Bana doğru yolu gösteren

O'dur.

Beni yediren, içiren

O'dur.

Hastalandığım zaman bana şifa veren

O'dur.

Benim canımı alacak, sonra beni diriltecek

O'dur.

Hesap günü hatalarımı bağışlayacağını umduğum

O'dur.

Rabbim!

Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat.

Bana, sonra gelecekler içinde, iyilikle anılmak nasip eyle!

Beni, Na'im cennetinin vârislerinden kal.

Babamı da bağışla! Çünkü o sapıklardandı.

İnsanların dirilecekleri gün

Beni mahcup etme!

O gün, ne mal fayda verir ne de evlat.

Ancak, Allah'a temiz bir kalp ile gelenler o günde fayda bulur. (Şuarâ, 69- 89)

Hz. İbrahim'in ümmetine seslenişi, ana fikri itibariyle;

Kendi inanç sistemini büyük bir cesaretle anlatımı,

Allah'ın kudret ve yüceliğini ilanı,

Kendi kulluğunu ve aczini itirafı,

Geçmişteki yanlışın ve şirkin eleştirisini,

Davette güzel bir üslubun kullanılmasını,

Doğruya ulaşmak ve yanlıştan kurtulmak için hissi olanı bir yana bırakıp düşünmeye çağırısı,

Hayat ve ötesini anlamlandırmayı,

Allah'tan bağışlanma dilemeyi,

Hikmet ve iyilik talep etmeyi,

İyi ve iyilikle anılmayı,

İyiye karşı duyarlılığı,

Cenneti istemeyi,

Gelmiş- geçmiş yakınların bağışlanmasını dilemeyi,

Diriliş günü mahcup olmamayı,

Kıyamette temiz bir gönül sahibi olmak dışında hiçbir şeyden fayda gelmeyeceği duygu ve düşüncelerinin ifadesini ihtiva etmektedir.

Hz. Nuh'un ümmetine seslenişi ise, ana fikri itibariyle;

Allah'ın ayetlerini yani; müteselsil bir tarzda bütün peygamberlerin ilan ettiği ve savunduğu değerler manzumesini insanlara açıklamasından rahatsız olup kendisine bundan dolayı düşmanlık etmelerine anlam veremediğini,

Israrla hak ve hakikat mücadelesini sürdüreceğini,

Sadece Allah'a dayanıp güvendiğini ve yalnız ondan korktuğunu,

Mutlaka bir karşılık verecekler ve düşmanlık edeceklerse bir araya gelip karar vermelerini,

Aldıkları kararı icra etmek için bir an bile beklememelerini,

Bunun için onlardan merhamet ve süre istemediğini,

Eğer çağrısına kulak asmaz ve reddederlerse kendilerinden zaten herhangi bir karşılık talep etmediğini,

Karşılığını Allah'tan alacağı ulvi bir davetin hizmetkârı olduğunu,

Bunun için onlara minnet etmediğini ifade eden duruş ve tavır abidesi haykırışı ihtiva etmektedir.

Bu anlatımlar, özet olarak bu medeniyetin insanının;

Sosyo-kültürel,

Sosyo-politik,

Sosyo-ekonomik,

Psiko-sosyal davranış parametrelerini belirlemektedir.

لَا تَدْعُ (3 tekrar)

Anlamı: Tapıp yalvarma, kulluk edip yalvarma, çağırma, çağırmaya kalkma! Perestiş etme

Yorumu: İslamın en önemli umdesi tevhid ilkesidir. Allah'tan başka hiç kimseye yönelmeme, tapmama, ibadet etmeme, hiçbir güç, kudret ve referansı olmayan, ne zarar ne faydası olan gereksiz eşyaya bir güç atfedip onlara asla iltifat etmemeyi emreden bir KOD'lamadır.

اِخْفِضْ (3 tekrar)

Anlamı: Alçakgönüllülükle, kol kanat ger, alçak gönüllü ol! Mütevazı ol! Onlara kol kanat ger!

Yorumu: Allah'a iman edip, Hz. Peygamberin çevresinde bulunan, ona büyük bir muhabbet ve sevgiyle bağlanan, onun mücadelesinde katkısı ve yardımı olan dost ve arkadaşlarına iyi davranmayı, onları büyük ilgi ve alakayla bağrına basmayı ve sahiplenmeyi anlatan bir KOD'lama. Kendi taraftarlarını adalet prensipleri içinde sahiplenmeyen, karşılaşılan problemlerde konjonktürel gerekçe ve bahanelerle dostlarını terk eden ve onları yalnızlığa iten hareketler, güvensizliğe mahkûm olup başarıya ulaşamazlar.

لَا تَحْزَنْ (3 tekrar)

Anlamı: Tasalanma, üzülme, kederlenme, mahzun olma

Yorumu: Tebliğ sürecinde karşılaştığı güçlük ve zorluklar, kendisine karşı girilen türlü yalan, iftira ve tuzaklar sebebiyle, ayrıca muhatapları müşriklerin sahip olduğu nimetlerden dolayı üzümlüp kederlenmemesini anlatan bir KOD'lama.

لَا تَكُ (2 tekrar)

Anlamı: Olma, kaygı duyma, Sıkıntı duyma

Yorumu: Allahın yardımına mazhar bir elçi olarak üstüne düşeni yapması gerektiğine vurgu yapılarak, kendisine karşı yapılan entrika ve tuzaklardan endişe edip kaygılanmamasını Hz. Peygambere ihtar eden bir KOD'lama.

لَا تَكُونَنَّ (6 tekrar)

Anlamı: Asla olma, sakın olma, Sakın kâfirlere arka çıkma, Asla müşriklerden olma, Sakın şüphelilerden olma, O halde sakın cahillik etme, O halde kuşkulananlardan olma

Yorumu: Dini değerleri tebliğ sorumluluğunda olan Hz. Peygamber'in karşılaştığı güçlük ve zorluklar sebebiyle, hiçbir sebeple ümitsizliğe kapılmaması, kendine gelen vahiyden asla kuşkuya düşmemesi, hiçbir şekilde müşriklere, münafıklara arka çıkmaması ve destek anlamına gelecek hiçbir tavrın içinde olmaması, onların iman etmesine olan istek ve düşkünlüğünden dolayı, mucize isteklerine ilgi duyup özel bir çaba ve arzu içinde olamamasını ihtar eden bir KOD'lama. Bu kodlama ve ahlaki öğreti özelde Hz. Peygambere, genelde tebliğ faaliyetini sürdürme

sorumluluğunda olan herkese diğer bütün kodlama ve öğretilerde olduğu gibi aynı davranış ve sorumluluğu yüklemektedir.

لَا يَصُدُّكَ (1 defa)

Anlamı: Sakın onlar seni bu ayetlerden alıkoymasınlar, sakın seni çevirmesinler

Yorumu: Ahlaki erdemleri insanlara öğretme ve tebliğ etme sorumluluğu olan Hz. Peygamberi, hiçbir şeyin görevini ifa etme ve bu emirlere; Kur'anın emirlerine büyük bir dikkat ve titizlikle uymaktan onu alıkoymaması, gerekçesi ne olursa olsun, ilahi emirlere uyma ve uygulama konusunda ısrarlı olmasını ihtar eden bir KOD'lamadır. İnsanların gevşeme, esneme, dini farklılaştırma ve yumuşatma tekliflerine karşı kararlı, dimdik, dosdoğru, dürüst olması gerektiğine ve bu tavrın fevkalade önemine vurgu yapılmaktadır. Zira insanoğlu Kur'anı Kerimde iyilikleriyle, kötülükleriyle, nankörlük ve vefasıyla, bütün yönleriyle tanımlanıp şöyle takdim edilmektedir;

"Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık. İsrâ, 70."

"İşte bunlar, Âdem'in ve Nûh ile beraber (gemiye) bindirdiklerimizin soyundan, İbrahim'in, Yakub'un ve doğru yola iletip seçtiklerimizin soyundan kendilerine nimet verdiğimiz nebîlerdir. Kendilerine Rahmân'ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak secdeye kapanırlardı."

Onlardan sonra, namazı zayi eden, şehvet ve dünyevî tutkularının peşine düşen bir nesil geldi. Onlar bu tutumlarından ötürü büyük bir azaba çarptırılacaklardır."

Ancak tövbe edip inanan ve salih amel işleyenler başka. Onlar cennete, Rahmân'ın, kullarına gıyaben vaad ettiği "Adn" cennetlerine girecekler ve hiçbir haksızlığa uğratılmayacaklardır. Şüphesiz O'nun va'di kesinlikle gerçekleşir. Meryem, 58-60"

"...insan zayıf yaratılmıştır. Nisa, 28"

"İnsana bir sıkıntı dokundu mu, gerek yan üstü yatarken, gerek otururken, gerekse ayakta iken, bu sıkıntıdan kurtulmak için bize dua eder. Ama biz onun bu sıkıntısını ondan kaldırdık mı, sanki kendisine dokunan bir sıkıntı için bize hiç yalvarmamış gibi geçer gider... Yunus, 12"

"Eğer insana tarafımızdan bir nimet tattırır da, sonra bunu ondan çekip alırsak, şüphesiz o ümitsiz ve nankör oluverir."

Ama kendisine dokunan bir sıkıntıdan sonra, ona bir nimet tattırırsak mutlaka, "Kötülükler benden gitti" diyecektir. Çünkü o, şımarık ve böbürlenen biridir. Hud,9-10"

"O, istediğiniz şeylerin hepsinden size verdi. Eğer Allah'ın nimetlerini saymaya kalkışsanız sayamazsınız. Şüphesiz insan çok zalimdir, çok nankördür. İbrahim, 34"

"Şüphesiz biz emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmek istemediler, ondan çekindiler. Onu insan yükledi. Çünkü o çok zalimdir, çok cahildir. Ahzab,72"

"İnsanı nutfeden /bir damla sudan yarattı. Böyle iken bakarsın ki o, Rabbine açık bir hasım kesilmiştir. Nahl,4"

"İnsan çok aceleci/tez canlı yaratılmıştır. Enbiya, 37"

"İnsan hayra dua eder gibi şerre dua eder. İnsan çok acelecidir. İsra, 11"

"Denizde size bir sıkıntı dokunduğunda bütün taptıklarınız (sizi yüzüstü bırakıp) kaybolur, yalnız Allah kahr. Fakat sizi kurtarıp karaya çıkarınca yüz çevirirsiniz. Zaten insan çok nankördür. İsra,67"

"Şüphesiz, insan çok nankördür. Hac, 66"

"Gerçekten biz insana katımızdan bir rahmet tattırdığımızda ona sevinir; ama elleriyle yaptıkları işler yüzünden onlara bir kötülük dokunursa, o zaman da insan pek nankördür. Şura, 48"

"Böyle iken "melekler Allah'ın kızlarıdır" demek suretiyle kullarından bir kısmını O'nun parçası saydılar. Şüphesiz insan apaçık bir nankördür. Zuhruf, 15"

"Şüphesiz biz insanı, karışım hâlindeki az bir sudan/meniden yarattık ve onu imtihan edeceğiz. Bu sebeple onu iştirir ve görür kıldık.

Şüphesiz biz onu ömür boyu yürüyeceği yola koyduk. O bu yolu ya şükrederek ya da nankörlük ederek kat eder. İnsan, 2-3"

"Kahrolası inkârcı insan! Ne nankördür o!

Allah, onu hangi şeyden yarattı?

Az bir sudan/meniden. Onu yarattı ve ona ölçülü bir şekil verdi.

Sonra ona yolu kolaylaştırdı.

Sonra onu öldürdü ve kabre koydu.

Sonra, dilediği vakit onu diriltir.

Hayır, hayır o, Allah'ın kendisine emrettiğini yerine getirmedir. İman etmedi.

Her şeyden önce insan, yediği yemeğine bir baksın!

Gerçekten biz, yağmuru bol bol yağdırdık.

Sonra toprağı, iyiden iyiye yarıdık!

Böylece sizin ve hayvanlarımızın yararlanması için orada taneler, üzümler, yoncalar, zeytinler, hurmalıklar, sık ağaçlı bahçeler, meyveler ve otlaklar ortaya çıkardık.

Kişinin kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçacağı gün kulakları sağır edersesine şiddetli ses geldiği vakit, işte o gün onlardan herkesin kendini meşgul edecek bir işi vardır. Abese, 17-37"

"İnsan gerçekten Rabbine karşı pek nankördür.

Hiç şüphesiz buna kendisi de şahittir.

Hiç şüphesiz o, mal sevgisi sebebiyle çok katıdır.

Acaba o bilmiyor mu ki, kabirlerde bulunanlar çıkarıldığı ve kalplerdeki ortaya konulduğu zaman, işte o gün onların Rabbi kendilerinin her hâlerinden mutlaka haberdardır. Adiyat, 6-11"

"İnsana nimet verdiğimizde yüz çevirip yan çizer. Kendisine şer dokununca da umutsuzluğa düşer. İsrâ, 83"

"De ki: "Eğer siz Rabbimin rahmet hazinelerine sahip olsaydınız, o zaman da tükenir korkusuyla cimrilik ederdiniz. Zaten insan çok cimridir. İsrâ, 100"

"Andolsün, biz bu Kur'an'da insanlar için her türlü misali değişik şekillerde açıkladık. Fakat insan tartışmaya her şeyden daha çok düşkündür. Kehf, 54"

"İnsan, bizim, kendisini az bir sudan/meniden yarattığımızı görmedi mi ki, kalkmış apaçık bir düşman kesilmiştir. Yasin, 77"

"İnsana nimet verdiğimizde yüz çevirir ve yan çizer. Başına bir kötülük gelince de yalvarmaya koyulur. Fussilet, 51"

"Hayır, insan kendini yeterli gördüğü için mutlaka azgınlık eder. Alak,6-7"

"İnsan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı zanneder. Kiyamet,36"

"İnsan, "Öldüğümde gerçekten diri olarak topraktan çıkarılacak mıyım?" der.

İnsan, daha önce hiçbir şey değil iken kendisini yarattığımızı düşünmez mi? Meryem,66-67"

"Andolsun, biz insanı, süzülmiş çamurdan bir özden yarattık. Mü'minün, 12"

"İnsana bir zarar dokunduğu zaman Rabbine yönelerek O'na yalvarır. Sonra kendi tarafından ona bir nimet verdiği zaman daha önce O'na yalvardığını umutur ve Allah'ın yolundan saptırmak için O'na eşler koşar. De ki: "Küfürünle az bir süre yaşayıp geçin! Şüphesiz sen cehennemliklerdensin." Zümer, 8"

"İnsana bir zarar dokunduğunda bize yalvarır. Sonra ona tarafımızdan bir nimet verdiğimizde, "Bu, bana ancak bilgim sayesinde verilmiştir" der. Hayır, o bir imtihandır. Fakat onların çoğu bilmezler. Zümer, 49"

"İnsan, hayır/ mal, mülk, genişlik istemekten usanmaz. Fakat başına bir kötülük gelince umutsuzluğa düşer, yıkılır.

Andolsun! Başına gelen bir zarardan sonra kendisine tarafımızdan bir rahmet tattırsak mutlaka "Bu benim hakkımdır, Kiyametin kopacağını da sanmıyorum. Andolsun, Rabbime döndürülürsem, şüphesiz O'nun yanında benim için daha güzel şeyler vardır" der. Andolsun, biz inkâr edenlere yaptıklarımızı mutlaka haber vereceğiz ve andolsun, onlara mutlaka ağır azaptan tattıracağız. Fussilet, 49-50"

"Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin ona verdiği vesveseyi de biz biliriz.

İnsan hiçbir söz söylemez ki onun yanında yaptıklarımızı gözetleyen ve kaydeden hazır bir melek bulunmasın.

"Ölüm sarhoşluğu bir hakikat olarak insana gelir de ona, "İşte bu, senin öteden beri kaçıp durduğun şeydir" denir.

İnsanlar öldükten sonra tekrar dirilmeleri için Sûr'a üfürülecek. İşte bu, tehdidin gerçekleşeceği gündür. Kaf,16-20"

"Allah, insanı pişmiş çamur gibi bir balçıktan yarattı. Rahman, 14"

*"Şüphesiz insan çok hırslı ve sabırsız olarak yaratılmıştır.
Kendisine kötülük dokunduğu zaman sızlanır.
Ona bir hayır dokunduğunda da eli sıkıdır.
Ancak, namaz kılanlar başka.
Onlar, namazlarına devam eden kimselerdir.
Onlar, mallarında; isteyenler ve isteyemeyip mahrum kalanlar için belli bir hak bulunan kimselerdir.
Onlar, ceza gününü tasdik eden kimselerdir.
Onlar, Rablerinin azabından korkan kimselerdir.
Çünkü Rablerinin azabından emin olunamaz.
Onlar, mahrem yerlerini koruyan kimselerdir.
Ancak eşleri yahut sahip oldukları cariyeleleri hariç... Çünkü onlar eşleri ve cariyeleleri ile olan ilişkileri konusunda kananmazlar.
Kim bunun ötesini isterse, işte onlar sınırı aşan kimselerdir.
Onlar, emanetlerini ve verdikleri sözü gözeten kimselerdir.
Onlar, şahitliklerini dosdoğru yapan kimselerdir.
Onlar, namazlarını titizlikle koruyan kimselerdir.
İşte onlar cennetlerde ikram görecektir. Mearic, 19-35"*

*"İnsan, kendisinin kemiklerini bir araya getiremeyeceğimizi mi sanır?
Fakat insan kıyameti yalanlamak ister.
"O kıyamet günü ne zaman?" diye sorar.
Gözler kamaştığı, ay karanlığa gömüldüğü, güneş ve ay bir araya getirildiği zaman, o gün insan "kaçış nereye?" diyecektir.
Hayır, hiçbir sığınacak yer yoktur.
O gün varıp durulacak yer, sadece Rabbinin huzurudur.
O gün insana, yapıp önden gönderdiği ve yapmayıp geri bıraktığı şeyler haber verilir.
Hatta mazeretlerini ortaya koysa da, o gün insan kendi aleyhine şahittir.
Kıyamet, 3-15"*

*"En büyük felaket/kıyamet geldiği zaman, o gün insan yaptıklarını hatırlar.
Nazi, 34-35"*

"Ey insan! Seni yaratan, şekillendirip ölçülü yapan, dilediği bir biçimde seni oluşturan cömert Rabbine karşı seni ne aldattı? İnfitar, 6-8"

"Ey insan! Şüphesiz, sen Rabbine kavuşuncaya kadar didinip duracak ve sonunda didinmenin karşılığına kavuşacaksın.

Kime kitabı sağından verilirse,

Hesabı çok kolay bir şekilde görülecek,

Sevinçli olarak ailesine dönecektir.

Fakat kime kitabı arkasından verilirse,

"Helâk!" diye bağırarak ve alevli ateşe girecektir.

Çünkü o, dünyada iken ailesi içinde sevinçli idi.

Çünkü o hiçbir zaman Rabbine dönmeyeceğini sanırdı. İnşıkak, 6-14"

"Biz insanı bir sıkıntı ve zorluk içinde olacak ve bunlara göğüs gerecek şekilde yarattık.

İnsanoğlu, kendisine kimsenin güç yetiremeyeceğini mi sanıyor?

"Yığınla mal harcadım" diyor.

Kendisini kimsenin görmediğini mi sanıyor? Beled, 4-7"

"Öyleyse insan neden yaratıldığına bir baksın.

Fışkırp çıkan bir sudan yaratıldı.

Bu su, bel ile kaburga kemikleri arasından çıkar.

Şüphesiz Allah'ın onu, öldükten sonra tekrar diriltmeye de gücü yeter.

Bütün sırların yoklanacağı günü hatırla!

O gün artık insan için ne bir kuvvet vardır, ne de bir yardımcı. Tarik, 5-10"

"İnsan ise; Rabbi onu deneyip de kendisine ikramda bulunduğu, ona bol bol nimetler verdiği, "Rabbim bana ikram etti" der.

Ama onu deneyip rızkını daraltınca da, "Rabbim beni aşağıladı" der.

Hayır, hayır! Yetime ikram etmiyorsunuz.

Yoksulu yedirmek konusunda birbirinizi teşvik etmiyorsunuz.

Haram helâl demeden mirası alabildiğine yiyorsunuz.

Malı da pek çok seviyorsunuz.

Hayır, yeryüzü kıyamet sarsıntısıyla parça parça olup dağıldığı zaman,

Rabbinin buyruğu ve saf saf dizilmiş olarak melekler geldiği ve o gün cehennem getirildiği zaman, işte o gün insan yaptıklarını birer birer hatırlar. Fakat bu hatırlamanın ona nasıl faydası olacak!?

"Keşke bu hayatım için önceden bir şey yapsaydım" der.

Artık o gün, Allah'ın edeceği azabı kimse edemez.

Onun vuracağı bağı kimse vüramaz.

Allah, şöyle der: "Ey huzur içinde olan nefis!"

"Sen O'ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön!"

"İyi kullarımın arasına gir."

"Cennetime gir." Fecr, 15-30"

"Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık.

Sonra onu, aşağıların aşağısına indirdik.

Ancak, iman edip salih ameller işleyenler başka. Onlar için devamlı bir mükâfat vardır.

Ey insan! Böyle iken, hangi şey sana hesap ve cezayı yalanlatıyor?

Allah, hükmedenlerin en iyi hükmedeni değil midir? Tîn,4-8"

"Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı "alak"dan yarattı.

Oku! Senin Rabbin en cömert olandır.

O, kalemlle yazmayı öğretenidir, insana bilmediğini öğretendir. Alak, 1-5"

"Yeryüzü kendine has bir sarsıntıya uğratıldığı, içindekileri dışarıya çıkarıp attığı ve insan, "Ona ne oluyor?" dediği zaman,

İşte o gün, yer, kendi haberlerini anlatır.

Çünkü Rabbin ona öyle vahyetmiştir.

O gün insanlar amellerinin kendilerine gösterilmesi için bölük bölük kabirlerinden çıkacaklardır.

Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse, onun mükâfatını görecektir.

Kim de zerre ağırlığınca bir kötülük işlerse, onun cezasını görecektir. Zilzal, 1-8"

"Andolsun zamana ki, insan gerçekten ziyan içindedir.

Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler ziyanda değillerdir. Asr,1-3" Bu ayetlerin

muhtevasında bütün özellikleriyle tanıtılmış olan insanoğlunun vesvese ve hilelerine karşı Hz. Peygamberi dikkatli olmaya ve hiçbir hile ve teklifin onu yolundan alıkoymamasını dikkat etmesi istenmektedir.

ادْعُ (4 tekrar)

Anlamı: Sen tevhide davet et, davet et, çağır!

Yorumu: İnsanları güzel söz, tatlı dille Allah'a, onun emirlerine uymaya davet etmeyi, reddettiklerinde de zor ve cebir kullanmak gibi istenilmeyen tavırların içine girmemeyi, mücadele üslubundaki zerafet ve nezaketi muhafaza etmeyi, kendisinin dosdoğru yol üzere olduğu inancıyla hareket edip, herkesin ne yaptığını Yüce Allah'ın bildiğini, herkesi ameliyle muaheze edeceğini hatırlatarak davetine devam etmesini emreden bir KOD'lamaadır.

انظر (6 tekrar)

Anlamı: Bak, Baksana, Gör ki; Anla! Bak, onlara delilleri nasıl açıklıyoruz? Yine bak ki haktan nasıl yüz çeviriyorlar?!

Yorumu: Tebliğ ve Allaha davet esnasında nice zorluk, iftira, alay, hakaret ve çirkin benzetme ve tasvirlerle karşılaşan Hz. Peygambere, teselli ve destek anlamında bir KOD'lamaadır. Yüce Allah, Kur'an ile insanlığa bütün delil ve gerçekleri bütün açıklığıyla ifade etmesine rağmen müşriklerin red ve inkârda ısrar etmelerini hatırlatarak, onların bu tavrına üzülmemesini, ayrıca Hz. Peygamberin şahsına yönelik falcı, kâhin, sihirbaz gibi çirkin tasvir ve benzetmelerine de atıfta bulunarak, yaptıkları bu büyük hakaretin sonucunda öyle büyük bir sapkınlığına uğradılar ki, artık onların bir daha iflah olamayacaklarını anlatarak Hz. Peygamberin gönlüne sükûnet ve ilahi şefkat meltemleri sunulmaktadır.

لا تَجْعَلْ (3 tekrar)

Anlamı: Eli sıkı olma! Elini bağlayıp boynuna asma! Tanıma! Edinme! Azap ederken beni zalimlerin arasında bulundurma!

Yorumu: Hz. Peygambere, yüce Allah'tan başka Rab edinmemesi, ondan başka ma'bud ve sığınılacak mercî olmadığını anlatan, ayrıca cömert olması, eli sıkı olmaması gerektiğini tavsiye eden ve aynı zamanda ona şiddetli ve ürkütücü olan Allahın azabından; "azaba duçar olacıklara azap ederken kendisini onların arasında bulundurmaması" duası öğretilerek sakınmasını emreden bir KOD'lamaadır.

لا تَقُلْ (1 defa)

Anlamı: Deme, söyleme, sakın deme, sakın söyleme, of!" bile deme

Yorumu: İslami değerlerin aktarılması ve muhafaza edilmesinde ailenin yeri fevkalade önemlidir. Bu ehemmiyetin gereği olarak, ailenin en temel ögesi olan ana-babaya hürmetin çok ciddi bir gereklilik olması hasebiyle aslında gerçek muhatabın doğrudan Hz. Peygamber olmasa bile, Kuranın edebi zevkından kaynaklanan iltifat sanatıyla ona hitap edilerek ümmetin sorumluluğunu teşvik eden bir KOD'lama'dır. Zira Hz. Peygamberin ana-babası, bu hitabı gerekli kılacak yaşlılığa ulaşmadan, o çok küçükken vefat etmişlerdir.

وَأْتِ (1 defa)

Anlamı: Akrabaya, Yoksula, Yolcuya hakkını ver;

Yorumu: Herkesin hak ve hukukuna riayet etmeyi en temel esaslarından biri sayan İslam, bununla ilgili Hz. Peygambere, herkesin hakkını herkese vermeyi, özellikle akraba bağlarını güçlendirmesi açısından akrabaya, yoksula, muhtaçlara ve yolda kalmış yolculara hakkını eda etmeyi emreden bir KOD'lama'dır.

لَا تُبْذِرْ (1 defa)

Anlamı: Saçıp savurma, savurgan olma,

Yorumu: Cömert olmak, paylaşmak, kadar mutasarrıf olmak da islamin önemli saydığı erdemlerdendir. Hz. Peygambere cömert olması kadar, sahip olduğu varlıkları dikkatli bir şekilde kullanmayı, onları asla israf etmemeyi, savurgan olmamayı ve saçıp-savurmamayı öğreten bir ahlaki erdem ve KOD'lama'dır.

لَا تُبْسِطْ (1 defa)

Anlamı: Büsbütün eli açık olma! Elini açıp saçma!

Yorumu: Hz. Peygambere cömert olmakla, savurganlık arasında bir orta yol tutturarak hareket etmeyi, ne cimri olmak, ne de saçıp savurmak, ikisi arasında itidal çizgisinde bir erdemle hareket etmeyi öneren bir KOD'lama'dır.

لَا تَقْفُ (1 defa)

Anlamı: Ardına düşme, peşine düşme, ardınca gitme

Yorumu: Hakkında bilgi-birikim sahibi olmadığı şeylerin peşi sıra gitmek, ardı sıra koşmak suretiyle, gereksiz konuşma ve davranışlarla yorulmaktan alıkoyan; sahip olunan göz, kulak ve gönül gibi hissiyat ve duyuların boş yere aşındırılmasından sakınmak, insanoğluna bahşedilen bu nimetlerin her birisi yapılan işlerden mesul tutulacağı ihtarıyla dikkatli davranmayı gerekli kılan ve Hz. Peygamberin şahsında bütün insanlığa seslenen bir erdem çağırısı ve KOD'lama'dır.

لَا تَمْشُ (1 defa)

Anlamı: Yürüme, dolaşma, gezme, Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma

Yorumu: Yine Kuranı Kerimin icazına en güzel örneklerden biri olarak, iltifat sanatının kullanıldığı, zaten son derece mütevazı biri olan Hz. Peygamberin şahsında bütün insanlığa kibirlenmemeyi, böbürlenmemeyi anlatan bir ahlaki öğretiler. Çevresinde var olan yüce dağların yanında kendi güç ve heybetinin pek de kıymeti olmadığını ifade eden, yaratılışın ihtişamını gözlemleyerek yerin-göğün azameti karşısında, bu varlıklardan mülahem onları yaratan gücün yüceliğine istidlal ederek mütevazı olması gerektiğini belirleyen bir KOD'lama.

تَهَجَّدُ (1 defa)

Anlamı: Nafile namaz kıl, teheccüt kıl!

Yorumu: Sadece farz olan ibadetleri yerine getirmek suretiyle olgunluğa erilemeyeceğini ifadeyle, sükûnetin hâkim olduğu, nefis muhasebesine en elverişli zaman dilimleri olan gecelerde Yüce Allah'a ibadet etmeyi, dua ve niyazda bulunmayı ve nafile namaz kılmayı Hz. Peygambere emreden bir KOD'lama.

وَقُلْ: رَبِّ
أَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ
وَأَخْرِجْنِيْ مَخْرَجَ صِدْقٍ
وَأَجْعَلْ لِيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا

Anlamı:

- ...ve şöyle niyaz et;
- “Rabbim!
- Gireceğim yere dürüstlikle girmemi sağla!
- Çıkacağım yerden de dürüstlikle çıkmamı sağla!
- Bana tarafından, hakkıyla yardım edici bir kuvvet ver!”

Yorumu: Hz. Peygamberin davetinin mihenk taşı niteliğindeki kural doğruluk ve dürüstlük... Mekke serüvenin 40+13 =53 yıllık mücadelesinin sonunda, miraç dönüşünde Medine'ye hicret etme emir ve izni verilen Kutlu Nebiye nazil olan bu ayetlerle ona, 53 yıl yaşadığı Mekke'den ayrılırken, dua niteliğindeki bu emirle, benden sonrası tufan anlayışı yerine, ayrılmak üzere olduğu bu belden “dürüstlikle” ayrılması, öyle anılması ve hatırlanması, şimdi gitmek üzere olduğu belde, Medine'ye de aynı erdemle “dürüstlikle” girmesi öğretilmekte ve bu ahlaki erdem için başı ve başarının mihenk taşı olduğunu anlatan bir KOD'lama. Modern dünyanın

aşınan ve erozyona uğrayan en önemli değerlerin başında gelen erdem, “doğruluk ve dürüstlüktür.” Tek kelimeyle ifade edilmek istenirse modernitenin en önemli ve ciddi sorunu da aşınan bu erdemın ortaya çıkardığı “*güven bunalımı*” ve onun doğurduğu olumsuz sonuçlardır. Sosyal hayattan, siyasete, ekonomik ilişkilerden, ferdi-psikolojik davranışlara kadar bütün hayatımızı kuşatan sorunlar yumağı içinde debelenip durduğumuz ve aşmayı bir türlü başaramadığımız en önemli kayıp iksirdir. Bu sihirli formülü Hz. Peygamberin örneğinde yeniden keşfedip geri kazandığımızda çözümün formülünü yeniden keşfetmiş olacağız.

اسْتَقِمْ (2 tekrar)

Anlamı: Dosdoğru ol, hedefinden şaşma, istikametini doğru tut

Yorumu: Dini tebliğ ederken sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal, sosyal ve ferdi dönüşümün güçlüklerine karşı gösterilen direnç ve karşılaşılan tepki ve tekliflere aldırmadan, Hz. Peygambere ne emredildiyse öyle davranması ve istenildiği gibi hareket etmesini teklif eden bir KOD’lamadır. İnsanoğlunun zorluklar karşısında bahaneler üreterek yan çizmesine asla müsamaha göstermeyen bu ayeti kerimenin muhtevası Hz. Peygamberin örneğinde her Müslüman için de bir duruş, tavır ve ahlaki öğretilerdir. Emrolunduğu gibi dosdoğru olan ve yaşayan Hz. Peygambere uymanın referansı da yine doğru, dosdoğru yolu bulmak için ona uymaktan geçtiğini açıkça belirten Kuran Kerimdir. Şöyle buyrulmaktadır;

“Biz her ümmet için uygulayacağı bir ibadet yolu verdik. O hâlde, din işinde seninle asla çekişmesinler. Sen Rabbinle davet et. Çünkü sen hiç şüphesiz hakka götüren dosdoğru bir yol üzerindesin. Hac, 67”

“Şüphesiz sen onları doğru bir yola çağırıyorsun. Mû'minûn, 73”

“Ey Muhammed! Hikmet dolu Kur'an'a andolsun ki, sen elbette dosdoğru bir yol üzere peygamber gönderilenlerdensin. Yâ Sîn, 2-4”

“İşte sana da, emrimizle, bir ruh (kalpleri diriltten bir kitap) vahyettik. Sen kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat biz onu, kullarımızdan dilediğimizi, kendisiyle doğru yola erdirtireceğimiz bir nur yaptık. Şüphesiz ki sen doğru bir yola iletiyorsun; göklerdeki ve yerdeki her şeyin sahibi olan Allah'ın yoluna. İyi bilin ki, bütün işler sonunda Allah'a döner. Şûrâ, 52-53”

“Öyle ise sana vahyedilene sınıksız sarıl. Şüphesiz sen doğru bir yol üzeresin. Zuhruf, 43”

“Şüphesiz o Kıyametin kopacağıın bir bilgisidir. Artık onun hakkında asla şüphe etmeyin, bana uyun, bu doğru bir yoldur. Zuhruf, 61”

اصْفَحْ (3 tekrar)

Anlamı: Yüz çevir, Aldırış etme, muamele et, davran

Yorumu: Hz. Peygambere, müşriklerden gördüğü kabalık ve çirkin davranışlarıyla ilgili müsamaha ve hoşgörüyü öğütleyen bir KOD'lama'dır. Onların bütün çirkin ve saygısız davranışlarına aldırmadan, güzellikle erdem çağrısına devam etmesi gereğine vurgu yapılmaktadır.

لَا تُدَنَّ (2 tekrar)

Anlamı: Gözlerini dikme, Dünya hayatının çekiciliğine gözlerini dikme, Dünya malına göz dikme

Yorumu: Hayatının önemli bir bölümünü zorluklar, sıkıntılar içinde üstelik ana-babası çok küçükken kaybetmiş, dedesinin ve amcasının yanında yetim olarak geçirmek zorunda kalan Hz. Peygambere, müşriklerin sahip olduğu geçici, bir varmış-bir yokmuş, ha var ha yok dünya malının çekiciliğine aldanmaması, onların yer yeryüzünde neşe, mutluluk içinde ve çalımla gezmelerine tamah etmemesini, göz dikip üzülmemesini öğütleyen bir KOD'lama'dır. Her insanın, ihtiyaçları, arzu ve istiyakları itibariyle doğru algılamada en çok zorlandığı konu, dünyanın geçici hazları ve güzelliğinin büyüleyiciliği ve aldatıcılığına kapılmalarıdır. Bu sebeple helal-haram demeden, iyi-kötü bakmadan, güzel-çirkin aldırmadan haksızlık ve zulüm içinde debelenip kısacık ömrü heba ederler. Onun mesajının muhtevasında zikredilen nice Karun'lar, Firavun'lar, Nemrut'lar bu aldanışın kurbanı olup gitmişlerdir. Hz. Peygamberin örneğinde, insanlığa sunulan bu aldanmışlığın benzerleri olmaması için dikkatimiz çekilmekte ve çok ciddi bir erdem çağrısı yapılmaktadır.

كُنْ (2 tekrar)

Anlamı: Ol!

Yorumu: Nimetlere şükretmek, sıkıntılara sabretmek, dünya hayatını anlamını çerçeveleyen iki davranıştır. Ya şükür imtihanına veya sabır imtihanına tabi tutulmak için dünya hayatı inşa edilmiştir. Hz. Peygambere, kulluğun özünü ifade eden yalnız ve yalnız rabbine secde etmesi ve ona şükretmesi gerektiğini ifade ve emreden bir KOD'lama'dır. Nimetlerin gerçek sahibi olan Yüce Allaha hamd ve şükretmek için esas olmak kaydıyla, insanlığa emek veren iyilik ve fazilet sahibi kişilere vefa borcunu unutmamak her erdem sahibinin teşekkür borcudur. Bu sebeple Hz. Peygamber, geceleri ayakları rahatsız oluncaya dek çok fazla ibadet edip, Kuran okuduğu için, Hz. Aişe validemiz ona; *“gelmiş geçmiş kusurları bağışlanan biri olarak biraz sağlığına dikkat etmesi gerektiğini”* söylemek suretiyle daha çok istirahat etmesini söyleyince, Hz. Peygamber; *“bunca ilahi lütuf ve ikrama karşı şükreden bir kul olmayayım mı?”* buyurmuştur.

لَا تُطْرِدْ (1 defa)

Anlamı: Huzurundan kovma, O'na yalvaranları huzurundan kovma

Yorumu: Kendi taraftarlarını, dostlarını ve birlikte yorulup, birlikte yoğrulduğu can yoldaşlarını önemsemek, öncelemek, onlara muhabbet, saygı, sevgi ve vefa borcuyla yaşamak, onların dertleriyle hemdert olmak, başarıyı hedefleyen her mücadele insanının şiarıdır. Bu emir, Hz. Peygambere, zor ve kolay zamanlarında, sıkıntılı ve kederli anlarında, fakirlik ve zenginlik hallerinde hep yanında olan, onunla beraber bir Allah'a inanıp yoluna baş koyan insanlara büyük bir itibar, ilgi ve alaka göstermesini emreden ve yekvücut olmayı hedefleyen bir KOD'lama'dır.

لَا تَقْعُدُوا (1 defa)

Anlamı: Oturma, birlikte oturma

Yorumu: Dini değerlere, kutsallara saldıran, onu küçümseyen, istihfaf edip alay eden densizlerle aynı karede görünmemeyi, onlarla birlikte arkadaşlık ve dostluk etmemeyi Hz. Peygambere emreden, kendi istiklal ve duruşunu muhafaza eden bir aksiyon insanı olmayı öğütleyen bir KOD'lama'dır.

"Zulmedenlere meyletmeyin. Yoksa size de ateş dokunur. Sizin Allah'tan başka dostlarınız yoktur. Sonra size yardım da edilmez. Hüd, 113"

"Çünkü onlar, Allah'a karşı sana asla bir fayda sağlayamazlar. Şüphesiz zalimler birbirinin dostlarıdır. Allah ise kendisine karşı gelmekten sakınanların dostudur. Câsiye, 19" ayetleriyle Yüce Allah, Peygamberine ve onun örnekliğinde Müslümanlara, duruş, tavır ve vakar çizgilerini öğretmektedir.

لَا تَشْهَدُوا (1 defa)

Anlamı: Şahitlik etme, onlarla beraber şahitlik etme!

Yorumu: HZ. Peygamberin öğrettiği ve tebliğ ettiği değerlerin dışında, haram ve helâların aksine farklı fikir, talep ve söylemleri olan müşriklerin söylediklerini ciddiye almaması ve onların söylediklerine zinhar itibar etmemesi, kendine vahyedilen gerçeklerin dışında hiçbir şeyi onların istekleri doğrultusunda ifade ediyor intibayı verecek herhangi bir söylemin içinde bulunmamasını emreden bir KOD'lama'dır. Kur'an da şöyle buyrulmaktadır;

*"Eğer onlar,
Allah şunu yasak etti diye,
Yalan yere şahitlik ederlerse,
Sen onlarla beraber şahitlik etme!"*

لَا تَتَّبِعُوا (3 tekrar)

Anlamı: Uyma; Arzularına uyma, heveslerine uyma, isteklerine uyma

Yorumu: Allahın ayetlerini yalanlayan, ahret gününe imanı reddeden, kendi heva ve heveslerine göre yaşayan, bu konularda herhangi bir kabulü ve fikri olmayan, inkârcı müşrik ve cahillerin istek ve arzularına uymamayı emreden bir KOD'lamaştır.

أَبْصِرْ (2 tekrar)

Anlamı: Gör onların kim olduğunu!, Şunların haline bak! Onların halini gör! Bak, şunların haline! Gör!

Yorumu: Hz. Peygamberin, dini tebliğ ve erdemleri öğrettiği süreçte müşriklerin, ilkesiz, ahlaksız, seviyesiz karşı koymalarını, hiçbir insani kural ve kaide gözetmeden yaptıkları kötülükleri, reddeden, küçümseyen, basitlik ve seciyesizliklerini istihfaf eden, nasıl rezil ve rüsvay olacaklarını ifade eden ve peygamberin de bunu fark etmesini isteyen bir umut ve motivasyon KOD'lamaştır.

اسْتَمْسِكْ (1 defa)

Anlamı: Sımsıkı sarıl, sıkıca tutun

Yorumu: Kim ne derse desin, Hz. Peygamberin doğru yolda olduğunu, onun kendinse vahyedilen Kur'ana uyması gerektiğini, gevşemeden ve usanmadan, kararlılığından asla vazgeçmemesini ifade eden bir KOD'lamaştır.

ارْتَقِبْ (2 tekrar)

Anlamı: Gözetle, Bekle

Yorumu: Müşrikler ister inansın ister inanmasın, Hz. Peygamberden yapması gerekeni yapmasını isteyen, onların umutlarını boşa çıkararak boş beklentiler içinde olduklarını görecekları kötü günlerin yakın olduğunu, senin hakkında bekledikleri kötü şeylerin ve azabın onları nasıl kuşatacağını görecekları zamanı beklemesini haber veren bir KOD'lamaştır.

لَا تَسْتَعْجِلْ (1 defa)

Anlamı: Acele etme

Yorumu: Hz. Peygamberin tebliğ ettiği değerlerin herkes tarafından hemencecik, kolayca kabul edilmesinin mümkün olmadığını, bu sebeple de sabırlı ve kararlı davranmasını ifade eden bir KOD'lamaştır. Hiçbir karamsarlık ve ümitsizliğe düşmeden yoluna devam etmesi gerektiğini, zamanı geldiğinde müşriklerin ne büyük bir teessür ve tehassürle pişman olacaklarını, dünya hayatının bir gün gibi çabucak gelip geçtiğini gördüklerinde gerçeği anlayacaklarını ama hiçbir yararı olmayacağını haber vermektedir.

لَا تُمَارَ (1 defa)

Anlamı: Münakaşa etme, Delillerin açık olması haricinde bir münakaşaya girişme

Yorumu: Geçmiş ümmetlerin hikâye ve efsanelerine dair anlatıla gelen, bunlar arasında özellikle Ashâb-ı Kehf'le ilgili haberlerin hiçbir detayı hakkında müşriklerle herhangi tartışma ve münakaşaya girmemesini, bilgi ve vahye dayanmayan hiçbir beyanda bulunmamayı Hz. Peygambere emreden bir KOD'lama. Onun, sadece ve münhasıran vahye ve bilgiye dayanarak konuşması gerektiğini, tahminlerle değerlendirme yapmaması gerektiğini ihtar eden bir üslup öğretisidir.

لَا تَسْتَفْتِ (1 defa)

Anlamı: Bilgi isteme, Onlar hakkında (Ashâb-ı Kehf) ileri-geri konuşan kimselerin hiçbirinden bilgi isteme! Bir şey sorma

Yorumu: Hz. Peygamberin kendisine sunulan vahye tabi olması gerektiğini, hiçbir konuda kimseden özellikle efsanelerle yörüngesini belirleyenlerin sözlerine aldırmmaması ve onlardan herhangi bir şey sormaması, özellikle Ashâb-ı Kehf'le ilgili bir şey öğrenmeye ihtiyacı olmadığı tesbit eden bir KOD'lama. Dinin apaçık vahye ve kesin bilgiye dayandığı, efsaneye ve efsaneleşmeye asla müsamaha ve ihtiyacı olmadığı, Ashâb-ı Kehf hadisesinin kendisine bildirildiği kadarıyla tebliğ edilmesi gereğine vurgu yapılmaktadır.

لَا تَقُولَنَّ (1 defa)

Anlamı: Sakın deme, sakın söyleme, asla söyleme

Yorumu: Mutlak güç ve kudret sahibi olan Yüce Allah'ın dilemesini anıp hatırlamadan gelecekte şunu ya da bunu yapacağım diye kesinlikle söz söylememesini Hz. Peygambere ihtar eden bir KOD'lama. Şayet farkında olmadan böyle bir şey yaparsa hemen Allah'ı anıp affını dileyip isabetli olan davranışa onu sevk etmesini niyaz etmesini öğütlemektedir. Hamdolsun ki, bu ümmetin en güzel davranışlarından bir de Hz. Peygamberin örneğinde kazandıkları bu tavrın gereği olarak gelecekle ilgili herhangi niyet ve davranış söz konusu olduğunda hep "inşallah" demeleridir. Başarı ve muvaffakiyetlerini onun dilemesine bağlamalarıdır.

لَا تَعُدُّ (1 defa)

Anlamı: Gözlerini onlardan çevirme, üzerlerine titre, Gözlerini onlardan ayırma!

Yorumu: Dini yaşam ve tebliği süresince kendi etrafında pervaneler misali yardımda bulunan güzide dostları olan mü'minlere göz-kulak olmayı,

onlardan bir an bile gözünü ayırmamayı Hz. Peygambere emir ve tavsiye eden bir KOD'lama. Hz. Peygamber bu öğretiyi gereği hep dostlarını baş tacı etmiş ve onları yüceltmiş bir an olsun onları kendi mertlikleriyle baş başa yalnız koymamıştır. O, dostlarını yücelterek yücelmiştir. Dostları da onu kıyamete kadar unutmamış ve unutmayacaktır.

جَاهِدْهُمْ (1 defa)

Anlamı: Mücadele et, mücadele yap

Yorumu: Sözüünüzün ve davranışınızın etiği kadar estetiği de güzel ve tutarlı olmalıdır. Hiçbir etik, estetiği olmazsa mükemmel olmaz. Düşünce ve inancınızın haklılığı kadar, üslubu da haklı olmalıdır. Hiçbir düşünce haksız ve çirkin bir üslupla güzelleşmez. Münkir ve müşriklerle bu çerçevede en güzel üslupla mücadele etmeyi Hz. Peygambere öğütleyen bir erdem çağrısı KOD'lama.

لَا تَحْسَبَنَّ (1 defa)

Anlamı: Sanma, Sakın Allah'ın peygamberlerine verdiği sözden cayacağını sanma!

Yorumu: Hz. Peygambere sabır ve sükûnetle tebliğine devam etmeyi, zaman zaman karşılaştığı olumsuzlardan dolayı umutsuz ve karamsar olmamayı, onu mutlak başarıya ulaştıracağını ve rabbinin ona verdiği sözlerden kesinlikle caymadığını, bunu aklından ve gönlünden hiç çıkarmaması gerektiğini, büyük bir inanç ve şevkle sorumluluğunu yerine getirmesini ifade eden bir KOD'lama.

ادْفَعْ (1 defa)

Anlamı: Sav, müdafaa et,

Yorumu: Müşriklerin, Hz. Peygamberle ilgili iftira, yalan ve ithamlarını büyük bir sabır ve sükûnetle savmasını, zamanı geldiğinde Yüce Allah'ın onları çarptıracağı cezaları göreceğini, hiçbir şeyin onun gözetiminin dışında olmadığını tesbit eden bir KOD'lama. Ona düşenin, sonsuz bir teslimiyet içinde kendi görevini yerine getirmek olduğunu belirten bir davranıştır.

انتظر (1 defa)

Anlamı: Bekle, intizar edip beklemek, güvenmiş olarak beklemek

Yorumu: Tebliğ ettiği değerleri inkâr eden müşrikler için şimdilik herhangi bir şey yapması gerekmediği, Yüce Rabbinin gözetimi altında bekleyip inkârcıların başlarına ne bela ve musibetler geleceğini pek yakında göreceğini ifade eden bir KOD'lama.

ارْجِعْ (2 tekrar)

Anlamı: Çevir de bir bak, çevir bak, dön,

Yorumu: Yüce Allah'ın güç ve kudretini temaşa etmeyi, yarattığı güzellikleri seyretmeyi, kâinatın varoluşundaki ihtişam ve kusursuzluğu gözlemlemeyi öğütleyen bir KOD'lama'dır.

لَا يَسْتُخَفِّئُكَ (1 defa)

Anlamı: Sakın seni gevşeklige sevk etmesin!, Seni hafiflige sevk etmesin, zihnine şüphe tohumları atmalarına izin verme!

Yorumu: Yüce Allah'ın vahy ile Hz. Peygambere bildirdiği her şeyin bir hakikat ve gerçek olduğu, bu gerçekleri reddedenlerin onu herhangi bir gevşeklige sevk etmemesi gerektiğini bildiren bir KOD'lama'dır. Bu inanç ve karalılıkla yoluna devam etmesini ona öğütleyen bir erdem çağrısıdır.

MEDİNE DÖNEMİ (88 HAC; Mekke ve Medine dönemi ayırımı-89 RAHMAN)

فَوَلِّ (3 tekrar)

Anlamı: Yönel!, Çevir!, Namazda yüzünü Mescid-i Haram'a çevir!

Yorumu: Kimin gerçek dost, kimin bahane üretmek suretiyle Hz. Peygambere sırtını dönüp gideceğini test etmek ve ehl-i kitabın gerçek yüzünü göstermek üzere namazını eda ederken daha önceleri kible olan Kudüs'ten Mekkeye, Harem-i Şerife doğru dönmesi gerektiğini emreden bir KOD'lama'dır. Artık mü'minlerin kiblesi Kâbe'dir.

شَرِّدْ (1 defa)

Anlamı: Ürküt! Korkut! Darmadağın et! Vereceğin ceza ile destekçilerini de dağıt ki

Yorumu: Daha önceleri kendisine olmadık zulüm ve işkence edenlerin bütün davranışlarına sabırla katlanan Hz. Peygambere, savaşma müsaadesi verildikten sonra, asla zulüm ve vahşete itibar etmeden adam gibi savaşmayı ve müşriklere destek verenleri korkutup, darmadağın etmeyi emreden bir KOD'lama'dır. Savaşın kendine has kuralları olduğunu, peygamberin merhametini istismar etmek suretiyle yaptıkları yanına kâr kalanların, artık bundan böyle herhangi şansı olmadığını görüp bilmeleri gereğine vurgu yapılmaktadır.

فَانْبِذْ (1 defa)

Anlamı: Ahdi bozduğunu kendilerine bildir, savur, fırlat, suratlarına çarp,

Yorumu: Savaş kadar, barışın da kuralları vardır. Hz. Peygamberle yaptıkları antlaşmaları istedikleri zaman bozup istediklerinde antlaşma kurallarından bahsetme lüksleri olmadığını, bu kurallara uymayanları cezalandırmak için ahdini bozanlara, hadlerini bildirmek için, sözlerinde durmayan müşriklerin ahdinin herhangi bir kıymeti olmadığını onlara bildirmek suretiyle savaşmasını emreden bir KOD'lamadır. Kendi antlaşmalarına uymayanların, söz ve ahitlerini ciddiye almaması gereğine vurgu yapan çok önemli sosyo-politik bir öğretilerdir.

اجتج (1 defa)

Anlamı: Sen de barıştan taraf ol, barışa yanaş, yanaş,

Yorumu: Sulh ve barışın hâkim olduğu bir dünya daima daha güzel ve özlenen bir dünyadır. Dolayısıyla gerçekten ve samimi olarak Hz. Peygambere düşmanlık edenler, barıştan yana tavır koyarlarsa, onun da barıştan yana olmasını emreden bir KOD'lamadır.

حرّض (2 tekrar)

Anlamı: Teşvik et!

Yorumu: Savaş arzu edilen bir enstrüman olmamakla birlikte, insanlığa yönelen bu cinayeti bertaraf etmenin yolu da aynı sertlik ve güçle düşmanlara hadlerini bildirmektir. Eğer müşrikler barışı değil de savaşı tercih ederlerse, Hz. Peygamberin de mü'minleri savaşa teşvik ederek, büyük bir moralle onları, düşmanların sayıları ve güçleri ne olursa olsun perişan edeceklerini, onların kötülüklerini Allah'ın yardımıyla bertaraf edeceklerini müjdeleyen bir KOD'lamadır.

وَأَعْفُ (2 tekrar)

Anlamı: Affet, bağışla,

Yorumu: Hz. Peygambere, savaşta barışta, Müslüman ya da gayr-i Müslim herkes için bir rahmet peygamberi olduğu gerekçesiyle müşfik ve merhametli olmasını emir ve tavsiye eden bir KOD'lamadır. Peygambere karşı, her hangi bir kastı olmamakla beraber Müslümanların kusurlarını bağışlamayı, gayr-i Müslimlerden, özellikle Yahudilerden pek azı hariç genellikle kötülük görse de, onlar için de bağışlayıcı davranmayı tavsiye etmektedir.

شاورهم (1 defa)

Anlamı: Onlara danış! İstişare et!

Yorumu: Hz. Peygambere, kendi çevresinde bulunan dost ve mü'minlerle istişare etmeyi, onlara hem bir erdem öğretisi hem de değer verdiğini ifade eden, ayrıca kamuoyu oluşturma ve olgunlaştırma adına ortak

karar ve tavrın herkes tarafından bilinmesi ve yaygın bilgi ve gönüllü kabulün sağlanması sonucunu tevlid eden bir KOD'lama. Vahye mazhar olan Peygamberin insanlara ortak aklın kıymetini öğretmeyi, olabildiğince ümmetini hatalı davranışlardan korumayı amaçlayan bir ahlaki öğretiler. Tecrübeler göstermektedir ki, günlük hayatta bile istişare çok önemli ve insanları pek çok hatalardan korumaktadır. Özellikle yönetim sorumluluğu olanların bu peygamberi üsluptan uzak kalmaları düşünülemez. Bilginlerin ve bilgelerin fikrinin sorulmadığı ve öngörülerinin dikkate alınmadığı topluluklar başarısızlık ve zillete mahkûmdur.

لَا يُنَازِعُكَ (1 defa)

Anlamı: (Ehl-i kitap bu konuda) seninle çekişmesinler, tartışmasınlar, seni tartışmaya sürüklemesinler, seninle didişmesinler

Yorumu: Dini emir ve ibadetler konusunda Hz. Peygambere öğretilen ve emredilen tarzın, ehl-i kitap tarafından zaman tartışılmasına atfen, bu tartışmaların hiçbir kıymetinin olmadığını, bu konuda beyan edilen sözlerin lüzumsuz mugalâta, boş laf ve gereksiz didişmeler olduğunu anlatan bir KOD'lama. Zaman zaman görsel ve işitsel iletişim araçları vasıtasıyla gündeme getirilen bazı konular geçmişte yapılan bu mugalâtalara hatıra getirmektedir. Erdemli müslümana yakışan tam bir teslimiyet içinde Kurana ve Hz. Peygamberin örnekliğine uygun biçimde inancının gereğini yerine getirmesidir. Yapılan bu tartışmalarla Müslümanların dini duyarlılıklarının örselenmesine müsaade edilmemelidir.

لَا يَغْرَبُكَ (1 defa)

Anlamı: Sakın seni aldatmasın, asla seni yanıltmasın

Yorumu: dünyevi sıkıntı ve kederler içinde mücadelesini sürdüren Hz. Peygambere, müşriklerin sürdürdükleri debdebe, ihtişam ve müreffeh hayatın geçiciliğine imrenip üzülmemesi ve aldanmamasını ihtar eden bir KOD'lama. Günümüz dünyasında da, Müslümanlar açısından en çok hata edilen ve azim ve şevklerini kıran bir fenomen olarak yanlış yaptıkları konuların başında bu mevzu gelmektedir. Yanlış değerlendirmeler sonucunda psikolojik çöküntü ve değerler aşınmasına yol açan en önemli sebeplerden biridir. Bu hayat tarzına imrenme sonucunda çok müslümanın, hassasiyet ve duyarlılıklarının aşındığını ve nice zulüm, haksızlık ve hırsızlığın meşru sayıldığının yığınla örneğine şahit olmaktadır. Nimetler ve külfetler dünyasında herkesin ferdi imtihana çekildiğinin unutulduğu, oburca tüketim ve hazlar dünyasının anaforunda savrulmaların ardı sıra sürüklendiğimizin farkında bile değiliz. Bu özentilerle hedonizmin girdabında boğulmakta olduğumuzun güncel örneklerini vahyin bu gür sesiyle bile değiştiremiyoruz.

اَتَّقْ (1 defa)

Anlamı: Sakın, korun, Kork; Ey Peygamber! Allah'tan kork!

Yorumu: Sadece Allah'tan sakınmak, onun emirlerine sıkı sıkıya bağlanmak suretiyle, hiçbir şeyden ve hiç kimseden çekinmeden, korkmadan insanlığa erdemleri öğretmeyi devam etmesini Hz. Peygambere emreden bir KOD'lama'dır. Korkma ve sakınmaya layık yegâne güç Allah'ın kudretidir.

دَعْ (1 defa)

Anlamı: Bırak! Aldırma!

Yorumu: Müşriklerin hiçbir kural kaide tanımadan, yaptıkları kötülük, eziyet ve iftiralara aldırılmamasını, bu tehditlerin onu yolundan caydırmamasını Hz. Peygambere ihtar eden bir KOD'lama'dır. Yüce Allah'ın onun vekili, yardımcısı ve dostu olduğunu ifade eden bir motivasyon bildirisidir.

وَعِظْهُمْ (1 defa)

Anlamı: Kendilerine öğüt ver, nasihat et

Yorumu: İslamı tebliğ esnasında Hz. Peygamberin karşılaştığı güçlük ve nezaketsizliğe atıfla, müşrik ve münafıkların onun söz ve tebliğini dinlemediklerini, ancak durum ne olursa olsun, onun güzel söz söylemek, nazik davranmakla çağrısına devam etmesi gerektiğini tavsiye eden bir KOD'lama'dır. Sabır ve kararlılığın onu başarıya ulaştıracağını öğütleyen ahlaki bir öğretilerdir.

فَاتِلْ (1 defa)

Anlamı: Savaş!

Yorumu: Her zaman güzel söz insanları erdemli birer fert yapmaya yetmiyor. Onları zulüm ve haksızlıklardan alıkoymuyor. Bütün çaba ve gayretine rağmen, savaşmamak için 53 yıllık Mekke hayatını geride bırakarak Medine'ye hicret eden bir nebiyi orada da rahat bırakmayan müşriklere karşı artık savaşmasının meşru kılındığını Hz. Peygambere emreden bir KOD'lama'dır. Barıştan yana tavır koyarlarsa, onun da barıştan yana olmasını, ama savaşmak isterlerse, kendi değerlerini korumak için bütün tehdit ve tehlikeleri yok edinceye kadar savaşması gerektiği müsaadesi verilmektedir.

اسْتَغْفِرْ (5 tekrar)

Anlamı: Bağışlanmaları için dua et, Bağışlanmasını dile, mağfiret dile, tövbe istiğfar et, Allahtan af dile!

Yorumu: Hz. Peygambere, hem kendi hata ve zelleleri, hem de kadın-erkek Müslümanların hata ve günahlarından dolayı istiğfar edip, Yüce

Allah'tan bağışlanmalarını dilemeyi tavsiye eden bir KOD'lama değildir. Tövbe ve istiğfar etmek, hata ve kusurlardan uzak durmak, mütevazı ve olgun bir mü'min olmak için duyarlı ve samimi bir tavidir. Her dem zinde ve diri olmanın, yanlışlardan uzak durmanın en duyarlı yöntemidir.

لَا تُجَادِلْ (1 defa)

Anlamı: Savunma, taraf olma, tartışma, mücadele etme, mücadeleye girme, Kendilerine hıyanet edenleri savunma

Yorumu: İslami değerlere kulak asmayan, dini değerleri küçümseyen, hak ve hakikati hiçe sayan, küstahça diklenip, günahlarla yoğrulan erdemsiz kişileri savunmaması, onların tarafını almamasını Hz. Peygambere emir ve tavsiye eden bir KOD'lama değildir. Çünkü onlar erdemlerle huzur bulacak bir dünyanın en ciddi düşmanlarıdır. Müslüman duyarlılığının gereği olarak merhamet ve şefkat duyguları çok yüce olan Hz. Peygamber Kur'an'da bu merhametiyle anılmaktadır;

"Demek sen, bu söze (Kur'an'a) inanmazlarsa, arkalarından üzülmeye âdeta kendini tüketeceksin! Kehf, 6

Andolsun, onların söyledikleri şeylerden dolayı göğsünün daraldığını biliyoruz. Hicr, 97

Ey Muhammed! Mü'min olmuyorlar diye âdeta kendini helâk edeceksin! Şuara, 3"

Hz. İbrahim'in de bu merhamet ve şefkatine değinilmekte ve şu ayetlerle nakledilmektedir;

"Andolsun, melekler, İbrahim'e müjde getirip "Selâm sana!" dediler. O, "Size de selâm" dedi ve kızartılmış bir buzağı getirmekte gecikmedi.

Ellerini yemeğe uzatmadıklarını görünce, onları yadırgadı ve onlardan dolayı içinde bir korku duydu. Dediler ki: "Korkma, çünkü biz Lût kavmine gönderildik."

İbrahim'in karısı ayakta idi. Bu sözleri duyunca güldü. Ona da İshak'ı müjdeledik; İshak'ın arkasından da Yaküb'u.

Karısı, "Vay başıma gelenler! Ben bir kocakarı ve bu kocam da bir ihtiyar iken çocuk mu doğuracağım? Gerçekten bu, çok şaşılacak bir şey!" dedi.

Melekler, "Allah'ın emrine mi şaşıyorsun? Allah'ın rahmeti ve bereketi size olsun ey peygamber ocağının ev halkı! Şüphesiz O, övülmeye lâyıktır, şanı yücedir." dediler.

İbrahim'in korkusu gidip, kendisine müjde gelince Lût kavmi hakkında bizim elçilerimizle tartışmaya başladı.

Çünkü İbrahim çok içli ve Allah'a yönelen bir kimseydi.

Elçilerimiz, "Ey İbrahim bundan vazgeç! Çünkü Rabbinin emri kesin olarak gelmiştir. Şüphesiz onlara geri döndürülemeyecek bir azap gelecektir" dediler. Hûd, 69-76"

Netice itibarıyla Hz. Peygamberden, huzur ve saadetin düşmanlarını savunmaması, onlardan taraf olmaması gereğine vurgu yapılmaktadır. Kuranı Kerim dünyanın huzur ve saadetini bozan bu insanları sayıp dökmekte ve onları; "veyl olsun", "yuh olsun", "yazıklar olsun", "vahlar olsun", "eyvahlar olsun" diyerek yuhalayarak anmaktadır. Şöyle ki;

"1. Din ve inançlara müdahale etmek suretiyle, hristiyanlık dâhil dinleri bözerak tahrif edenler, yeni din vazedip insanların inançlarını bozanlar,

2. Dünya hayatını ahirete tercih ederek sadece dünyayı önceleyenler, insanları allah yolundan çevirip sapkınlığa çağırarak, din hakkında polemik yaparak onu saçma eğri ve çelişkili göstermeye yeltenenler,

3. İnsanlara zulmeden şumarık zalimler,

4. Allah'a ortak koşan müşrikler; Allah'a yakışsız isnat ve nitelemede bulunanlar,

5. Yeryüzünde fesat çıkaranlar, ihtilaf ve ayrılığa düşenler/ Hristiyanlar,

6. Allah'ı unutanlar; Allah'ın zikrine karşı kalpleri katı ve kapalı olanlar,

7. Ahiret'i inkâr edip küstahça diklenenler,

8. Kendisine Allah'ın ayetleri okunduğu halde büyüklük taslayarak sanki onları hiç duymamış gibi yaratılanların boş yere yaratıldığını iddia etmek suretiyle dünyevi imtihanı reddedip inkâr edenler, dünya haz ve nimetleri içinde diklenip, direnip, debelenen günahkârlar,

9. Allah'ı, kutsalı, dini değerleri, erdemleri, sorumluluğu yalan sayan şumarık yalancılar,

10. Malın sorumluluğunu yerine getirmeyen ve zekâtı vermeyenler,

11. İnsanları aşağılayıp tahkir eden alaycı aşağılık herifler,

12. İnsanları çekiştiren dedikoducular,

13. Ekonomik dengeleri bozup altüst eden, insanları aldatan, hilebaz, cimri, pintiler; ölçüde ve tartıda hile yapanlar,

14. *Dindar sorumsuzlar/ sorumsuz dindarlar/ ciddiyetsiz dindarlar; yazıklar olsun namazlarını ciddiye almadan, gösteriş için namaz kılan ve küçücük yardımları bile engelleyen dindarlar."*

Bu sayılanları savunmak ve onlardan taraf olmak yerine onlarla mücadele edip, dünya ve insanlığın saadetini sağlamak sorumluluğunda olduğu ona hatırlatılmaktadır.

وَأَعْلَمُ (2 tekrar)

Anlamı: Bil, Bil ki, bilesin ki,

Yorumu: Hz. Peygambere, Allah'ın bir ve yegâne kudret sahibi olduğu bildirilmekte, cahiliye devri adet ve anlayışı peşinde koşanların onu üzmemesi gerektiği, onlara aldırmadan tevhid mücadelesine devam etmesi ve müşriklerin işledikleri günahları onların başına bela edeceğine vurguyla meyus olamamasını telkin eden bir KOD'lama'dır.

وَأَعْلَمُ (2 tekrar)

Anlamı: Onlardan sakın, Seni alıkoymalarına dikkat et! Kendini onlardan koru!

Yorumu: Müşrik ve münafıklardan kendini korumasını, Yüce Allah'ın emirlerini yerine getirmekten onu alıkoymalarına dikkat etmesi gerektiği, giyim kuşamlarına bakıldığında, süslü, konuşmaları dinlendiğinde etkileyici veciz sözleri olsa da, samimiyetsiz, riyakâr, ikiyüzlü, arka planlı bir hesabın ayak sesleri olması sebebiyle Hz. Peygamber'e çok ciddi sosyo-politik, sosyo-kültürel telkin ifade eden bir KOD'lama'dır.

جَاهِدِ (1 defa)

Anlamı: Amansızca mücadele et!, Cihad et!

Yorumu: Müşrik ve münafıklara karşı amansız bir mücadele vermesi, bir an olsun gevşeme göstermemesi ve onların entrikalarına karşı dikkatli olması gereğine vurgu yapan bir KOD'lama'dır.

وَأَعْلَمُ (1 defa)

Anlamı: Kararlı davran! Ödünsüz davran! Sert davran, nazik davranma,

Yorumu: Bunca iyi niyet, merhamet ve şefkatten sonra, hala değişmeyen ve bütün ahlaksızlık ve saldırganlık politikalarına devam eden müşrik ve münafıkların, kendini istismar etmesine müsaade etmemesi, onlara karşı kararlı, ödünsüz ve sert davranması gerektiğini, Hz. Peygambere ihtar eden bir KOD'lama'dır.

لَا يَحْرُوكُ (2 tekrar)

Anlamı: Seni üzmesin, sana kaygı vermesin, İnkârda yarışanlar sana kâygı vermesin,

Yorumu: Küfür için de koşuşan, büyük bir hırs, kin ve nefretle Hz. Peygambere karşı düşmanlık eden, müşrik, münafık ve Yahudilerin çabası ve kötülüklerine üzülmemesi ve kaygılanmamasını, her halükarda başarı ve muvaffakiyete ulaşacağına ifade eden ve haber veren bir KOD'lamaştır.

أَحْكُمُ (4 tekrar)

Anlamı: Hükmet, hüküm ver!

Yorumu: Yüce Allah, Kur'anı Kerim'de "Rabbinin kelimesi (Kur'an) doğruluk ve adalet bakımından tamdır. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir. En'am, 115" ayetiyle ifade edildiği üzere bu dinin temel unsurunun "adalet" ve "dürüstlük'tür". Ferdi tekâmülün zirvesi, dürüstlük, toplumsal/siyasal tekâmülün zirvesi de adalettir. İslamın dünyayı imar planının en sihirli iki temel prensibi "adalet" ve "doğruluk, dürüstlüktür". Bu iki prensip, sosyal ve ferdi planda ihlal edildiğinde kâinatın mihengi ve mihverdi değişir, bütün dengeler bozulur, alt üst olur. Müşrik, münafık, Yahudi ve hristiyanların dinin hüküm ve kurallarını uygulama konusunda bütün engelleme çabalarına asla aldırmadan, Allah'ın emirlerini uygulama ve adaletle hükmetme konusunda büyük bir dikkat ve titizlik göstermesini Hz. Peygambere emreden bir KOD'lamaştır.

بَلِّغْ (1 defa)

Anlamı: Tebliğ et, ulaştır, bildir

Yorumu: Müşrik, münafık ve ehl-i kitabın bütün engellemesine rağmen, Allah'ın ayetlerini, emirlerini, insanlığa mutluluk ve saadete erdirecek olan Kur'anı herkese tebliğ edip duyurmasını Hz. Peygambere emreden bir KOD'lamaştır. Kendisine düşmanlık eden ve tehditler savuranlara karşı Yüce Allah'ın himayesinde olduğunun bilinciyle hareket edip hiç kimseden korkmadan görevini ifa etmesi gereğine vurgu yapılmaktadır.

بَايِعُونِ (1 defa)

Anlamı: Biatlerini kabul et!, Bağlılık taahhütlerini kabul et!

Yorumu: Kendisine inanmış olan kadın-erkek, herkesi sahiplenmesi, erdem ve faziletlere uyma ve onları hayatlarının mihenk taşı yapma azmini gösteren müntesiplerini, himaye etmesi ve kendisine verdikleri sözleri kabul edip onları el üstünde tutmasını Hz. Peygambere emreden bir KOD'lamaştır. Bu konuda Kur'anı Kerimde, özellikle toplumsal iyileşmede çok önemli misyon üslenen kadınlarla ilgili şöyle buyrulmaktadır;

*"Ey Peygamber!
 İnanmış kadınlar,
 Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak,
 Hırsızlık yapmamak,
 Zina etmemek,
 Çocuklarınızı öldürmemek,
 Hiç yoktan yalan uydurup iftira atmamak,
 İyi iş işlemekte sana karşı gelmemek üzere
 Sana biat etmeye geldikleri zaman
 Biatlarınızı kabul et ve
 Onlar için Allah'tan mağfiret dile!"*

فَاجِرَةٌ – أَبْلَغَةٌ (1 defa)

Anlamı: Sığınma hakkı tanı, aman ver, güven ver, himaye et; sonra da güvende olacağı yere ve bölgeye ulaştır.

Yorumu: Hz. Peygamber'in, Medine'ye hicretinden kısa bir süre sonra savaş müsaadesi ve emri verilmiştir. Medine'nin sınırlarını, harem bölgesini ve bu bölgede meri olan kendi hukukunu tesis ettikten sonra, uluslar arası hukuk ve devletler hukuku gereği, ülke sınırlarından giriş çıkışın kuralları olduğunu, bu kurallar gereği izinsiz girişlerin savaş ilan edilmiş bir toplumun üyesine karşı müeyyide uygulamayı gerektirdiği aşikârdır. Ancak her zaman ve zeminde dini tebliğ sorumluluğu taşıyan Hz. Peygamber'in müsamahakâr kimliğine yakışır bir siyasetle, dini öğrenmek ve yeniden düşünmek isteyen müşriklere, -izin ve müsaade istediklerinde- islamın ihtişam ve güzelliklerini, toplumsal yapının nasıl olduğunu görerek iman etme imkânı sağlamayı öneren, bu süre zarfında da güvenliklerinden sorumlu olduğunu ifade eden bir KOD'lama ve sosyo-politik bir tavidir. Bu konuyla ilgili olarak Yüce Allah, Kur'anı Kerimde şöyle buyurmaktadır;

*"Eğer müşriklerden biri senden aman dilerse,
 Allah'ın kelâmını işitip dinleyinceye kadar ona aman ver,
 Sonra müslüman olmazsa onu güven içinde bulunacağı bir yere ulaştır.
 İşte bu müsamaha, onların, bilmeyen bir kavim olmalarından dolaydır."*

لَا تُصَلِّ (1 defa)

Anlamı: Namazını kılma! Cenaze namazını kılma!

Yorumu: Hayatı boyunca iki yüzlülük etmiş, iman etmediği halde öyle görünmek suretiyle erdemsizliğin en rezilini irtikâp etmiş münafıkların

cenaze namazını kılmamasını Hz. Peygambere ihtar eden bir KOD'lama dır. Dünya hayatı boyunca insanlığın değerlerini aşındırması, onlarla alay etmiş, menfaatlerini koruma konusunda da İslam toplumunun kazanımlarından yararlanmış bu ikiyüzlü, çok yüzlü ya da yüzüstü insanları, son yolculuklarına uğurlarken yaptıkları kötülükleri tezkiye anlamına gelecek olan hayır duayla anma merasimini Hz. Peygambere, onun örnekliliğinde de bütün Müslümanlara yasaklamıştır. Bu riyakâr insanların riyakârlığına uyum sağlamayı reddetmiştir.

لَا تَقُمْ (2 tekrar)

Anlamı: Durma, dikilme, Kabri başında da durma, Onun içinde asla namaz kılma,

Yorumu: Münafıkların, İslamın değerlerini aşındırmak, Hz. Peygambere kötülük etmek ve Müslümanların arasına nifak tohumları ekmek için inşa ettikleri mescitte namaz kılmayı yasaklayan, aynı zamanda öldüklerinde de kabirlerinin başında durup onları hayırla yâd etmek, onlara dua ve istiğfarda bulunmayı yasaklayan bir KOD'lama dır.

لَا تُعْجِبْكَ (1 defa)

Anlamı: Seni imrendirmesin, imrenme, imrenmeyesin, gözüne batmasın!

Yorumu: Hayatı boyunca Hz. Peygambere düşmanlık etmiş, ona eza-cefanın bin bir türlüünü reva görmüş olan, müşrik ve münafıkların sahip olduğu dünya malı, çocuk-çocuk ve nimetlere imrenip, gıpta etmemesini, zira bu nimetlerin onların başına bela olacağını hatırlatan bir KOD'lama dır. Zira insanoğlunun sahip olduğu nimetler doğru algılanıp, iyi kullanıldığında mutluluk getirirken, tamahkârlık, cimrilik ve başkalarının hukukunu çiğneme aracı olarak, İslamın çirkin gördüğü davranışlarla harcandığında mutsuzluk vasıtasına dönüşmektedir. Mutluluk aracı olacak nimetler birer külfete dönüşmektedir. Hem dünya hayatını hem de ahiret hayatını karartan, her dem ölüm korkusuyla, yok olma paranoyasıyla yaşamı cinnete dönüştüren bir enstrüman haline gelmektedir. Ayrıca içinde yaşadığımız dünyanın hedonist felsefeyle her şeyi hazdan ibaret sayan debdebe ve şaşası herkesi kuşatmış ve eğlencenin gürültüleri arasında erdemlerin sesi duyulmaz olmuştur. Lüks yaşam özentisi, ayırım gözetmeden herkesi cenderesinde adeta boğmaktadır. Vahyin bu emriyle kendine gelmesi gerekenler öncelikle ona inandığını söyleyenlerdir. Zira vahyin en yüksek sedayla bu gür sesi, onları, varı-yoğu her şeyi dünya nimetleri ve hazzı olanlara özenmemeye ve imrenmemeye çağırmaktadır.

Ek: Referans Ayetler

Abese, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37

Adiyat, 6, 7, 8, 9, 10, 11"

Ahkâf, 4, 7, 8, 9, 10, 35,

Ahzâb, 1, 2, 3, 16, 17, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 45, 46, 47, 48, 59, 63, 72

A'lâ, 1, 2, 3, 4, 5, 9

Alak, 1, 2, 3, 4, 5

Alak, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Âl-i İmrân, 12, 15, 20, 26, 29, 31, 32, 59, 60, 61, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 84, 93, 95, 98, 99, 118, 119, 154, 159, 165, 168, 176, 183, 196

Ankebût, 20, 45, 50, 51, 52, 63, 64

A'râf, 1, 2, 28, 29, 30, 32, 33, 69, 74, 158, 163, 176, 180, 187, 188, 195, 199, 200, 203,

Asr, 1, 2 3

Bakara, 80, 81, 82, 91, 92, 93, 94, 97, 98, 111, 120, 128, 129, 135, 139, 140, 142, 143, 144, 147, 149, 150, 189, 215, 217, 219, 220, 222, 264, 273

Beled, 4, 5, 6, 7

Câsiye, 14, 15, 18, 19, 24, 25, 26

Cin, 1, 2, 20, 21, 22, 25

Cum'a, 6, 8, 11

Duhâ, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Duhân, 10, 11, 59

En'âm, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 24, 35, 37, 40, 46, 47, 50, 52, 54, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 71, 90, 91, 106, 109, 110, 111, 112, 115, 135, 140, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 158, 161, 162, 163, 164, 165,

Enbiyâ, 24, 37, 42, 43, 44, 45, 78, 83, 85, 87, 89, 91, 107, 108, 109,

Enfal, 1, 38, 55, 56, 57, 58, 61, 62, 63, 64, 65, 70

Fâtır, 40

Fecr, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30

Felak, 1, 2, 3, 4, 5

Fetih, 11, 15, 16,

Furkân, 6, 15, 57, 58, 59, 77,

Fussilet, 6, 9, 13, 36, 44, 49, 50, 51, 52

Gâşıye, 21, 22, 23, 24, 25, 26

Hac, 49, 66, 67, 68, 72

Hadid, 26, 27

Hâkka, 52

Hicr, 85, 86, 87, 88, 89, 97, 98, 99

Hucurât, 14, 15, 16, 17,

- Hûd*, 9, 10, 13, 35, 49, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 112, 113, 114, 115, 121, 123
İbrahim, 30, 31, 34, 47
İhlâs, 1, 2, 3, 4
İnfitar, 6, 7, 8
İnsan, 2, 3, 24, 25, 26
İnşikak, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 24
İnşirâh, 7, 8
İsrâ, 11, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 67, 70, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 100, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111
Kâf, 16, 17, 18, 19, 20, 39, 40, 45
Kâfirûn, 1, 2, 3, 4, 5, 6
Kalem, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 44, 48,
Kaçmer, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Kasas, 49, 71, 72, 85, 86, 87, 88
Kehf, 6, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 54, 83, 84, 85, 86, 87, 088, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 103, 104, 105, 106, 109, 110
Kevser, 1, 2, 3
Kiyâmet, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 36
Lokmân, 7, 25
Mâide, 4, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 041, 042, 48, 49, 50, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 81, 100
Meâric, 5, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 42
Meryem, 16, 39, 41, 51, 54, 56, 58, 59, 60, 65, 66, 67, 75, 83, 84,
Muhammed, 19)
Mü'min, 66, 77
Mü'minûn, 12, 73, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 93, 94, 96, 97, 98, 118
Müddessir, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25
Mülk, 3, 4, 23, 24, 25, 28, 29, 30,
Mümtetine, 12
Münâfikûn, 4
Müzzemmil 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Nahl, 4, 101, 102, 103, 104, 123, 125, 127,
Nâs, 1, 2, 3, 4, 5, 6
Nasr, 1, 2, 3
Naziat, 34, 35
Neiml, 59, 64, 65, 69, 70, 72, 79, 91, 92, 93
Nisâ, 28, 61, 62, 63, 77, 78, 80, 81, 84, 85, 86, 105, 106, 107, 108, 127, 137, 138, 139, 176,
Nûr, 30, 31, 53, 54,
Ra'd, 16, 17, 27, 30, 31, 32, 33, 36, 43

- Rahman*, 14.
Rûm, 30, 31, 32, 41, 42, 60
Sâd, 17, 45, 65, 67, 68, 86
Saf, 9, 10, 11, 12, 13
Şâffât, 15, 16, 17, 18, 100, 111, 174, 175, 178, 179
Sebe', 3, 22, 24, 25, 26, 27, 30, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 46, 47, 48, 49, 50,
Secde, 10, 11, 28, 29, 30
Şuarâ, 3, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87,
88, 89, 213, 214, 215, 216, 217
Şûrâ, 15, 22, 23, 24, 48, 52-53"
Tâhâ, 14, 105, 106, 107, 114, 130, 131, 132, 135,
Tahrim, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
Teğâbûn, 7,
Tevbe, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22,
23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 51, 52, 53, 61, 64, 65, 81,
83, 84, 85, 94, 103, 105, 107, 108, 111, 112, 123, 124, 125, 126, 127, 128,
129
Tîn, 4, 5, 6, 7, 8
Tûr, 29, 30, 31, 45, 48, 49
Vâkıa, 47, 48, 49, 50
Yâ Sîn, 2, 3, 4, 11, 77, 79,
Yunus, 12, 15, 16, 18, 20, 21, 31, 34, 35, 37, 38, 41, 49, 50, 53, 58, 59, 68, 69,
71, 72, 94, 95, 101, 102, 104, 105, 106, 107, 108, 109
Yusuf, 108
Zâriyât, 54, 55
Zilzal, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Zuhruf, 15, 43, 45, 61, 81, 82, 83, 88, 89,
Zümer, 2, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 38, 39, 40, 43, 44, 46, 49, 53,
64, 65, 66